Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

эмнай 1921 оной абрин 21-һээ гарана | № 128 (13617) | 1974 оной июниин 4, вторник | Сэн 2 мүнгэн

АТА НЭГЭДЭЛЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

рөөшэ воскресенидэ дай Ленинэй ордентэ ба баледэй театр соо Үдэ хотын, республи- аймагуудай про- нна предприятинуу- колхоз, совхозуудай, ургаануудай түлөөлэг- олоороо сугларжа Р-һээ Национальность- Соведтэ һунгаха Эр- 10-дахи һунгуулиин доо дэбжүүлэгдэһэн эй Верховно Соведэй та кандидат Михаил евич Ясновтой уулза-

лгын суглаае КПСС- гай гэшүүн, партиин дай обкомой нэгэдэхи рь А. У. Модогоев СССР-эй Верховно й депутадта кандидат Ясновой этигэмжэтэ Зүүн Сибиринн куль- институдай ректор Никифоровтэ үгэ үг-

болоһон һунгалта- нэ һунгалта хүрэтэр икынгаа ажахын, ультурын хэды шэ- ргжэһэн, ажалшадай ческэ болон ажалай ехэ дэбжэлтээр һун- угтахаяа байһан, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат М. А. Ясновой намтар тухай суглаанда хабаадагшадта хэлэжэ үгөөд:

— Хүндэтэ Михаил Алексеевич, — гэжэ С. И. Никифоров хандаба, — олон жэлэй туршада КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ байхадаа Россин Федерациин, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй экономико, соёл культура саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо, тон ехэ габьяатай байһандатнай манай республикын ажалшад Таниие һайн мэдэхэ болоһон хой, аргагүй ехээр хүндэлжэ байдаг, — гэбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ С. И. Никифоров СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалтын үдэр парти болон гүрэнэй ажал ябуулагша, арад зоной эрхим түлөөлэгшэ Михаил Алексеевич Ясновто нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалба.

Һүүлээрнь Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой слесарь А. Ф. Кауров, Хэриин совхозой ахалагша хонишон К. М. Танганов, Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой ажалшадай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. А. Антакшинова, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой һүнэй фермые даагша В. Н. Михалёв, Мухар-Шэбэрэй аймагай түб тосхоной дунда һургуулиин багша Н. И. Червинская, «Байгал» журналай главна редактор, Буряадай АССР-эй арадай поэт Н. Г. Дамдинов, Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентка В. Сафонова болон бусад үгэ хэлэбэ.

Үгэ хэлэгшэд һунгалтаһаа һунгалта болотор түрэл Буряад орон дотороо хэды ехэ хубилалта болоһон, Совет Социалис республикануудай Союзай бүхы һунгагшадта, эрхэтэдтэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгаар зоригжоһон ажалша арад зонойнгоо КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө шангаар тэмсэжэ байһан тухай хэлэхэ зуураа, хэдэ хэдэн захяа, даабаринуудые үгэбэд, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар

дэбжүүлэгдэһэн орон нютагайнгаа түрүү хүбүүд, басагадта, тэрэ тоодо Михаил Алексеевич Ясновто бүхы һунгагшадай дуугаа үгэхөөр бэлэн байһые мэдүүлбэд.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов суглаан дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Уулзалгын суглаанда Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваров, партиин Буряадай обкомой секретарьнар К. М. Продайвода, А. А. Бадиев, В. Г. Бирюков, В. Ф. Лысов, КПСС-эй обкомой бюрогой болон республикын правительствын гэшүүд, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай ажалшадай Соведүүдэй депутадууд хабаадалсабад.

Суглаанай түгэсхэлдэ КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев үгэ хэлэжэ, М. А. Ясновые халуунаар амаршалаад, гүрэн түрын харюусалга ехэтэй ажал хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсөөд, манай республикын бүхы һунгагшадай һунгалтын үдэр Михаил Алексеевичтэ нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэ байһыень бата найдуулба.

Манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. М. А. Яснов үгэ хэлэжэ байна; 2. Уулзалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НҮҮРҺЭШЭДЭЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

«1973 оной социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн Василий Кириллович Федосеевэй даадаг горно-транспортна бригада ажалдаа шэнэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр апрель һара соо 241 мянган кубометр газар малтаа. Энэнь ороной нүүрһэнэй промышленностиин предприятинуудай дундаһаа туйлагдаһан эгээл ехэ амжалта болоно гэһэн мэдээсэл «Востоксибуголь» комбинадһаа һаяхан абтажа, Галуута-Нуурай нүүрһэшэдые баясуулба.

Энээнһээ урда «Экебастузуголь» комбинадай бригада 228 мянган кубометр газар малтажа, ажалай ехэ бүтээсэ туйлаһан байгаа.

Комплексно горно-транспортна бригада ажалай шэнэ эмхидхэл болохо юм. ЭГК-8 экскаватортай, наймаг БелАЗ машинатай, хоёр бульдозертой иимэ бригада түрүүшынхиеэ Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй предприятинуудта байгша оной январь соо эмхидхэгдээ һэн.

Жэлэй туршада 1.800 мянган кубометр газар малтахи даабаритай энэ бригада табан һара соо 960 мянган кубометр газар малтаад байна.

* * *

«Гусиноозёрская» шахтын коллектив табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даабарие болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Арсений Ефимович Бакановай хүтэлбэрилдэг 4-дэхи участогай 98-дахи лавын шахтёрнууд сүүдхэ бүхэндэ 480 тонно шулуу нүүрһэ малтана. Даабаринь 400 тонно юм.

Горно мастер В. С. Зубаковай, звеньевой П. Ф. Горбецэй даадаг халаан һаяхан нэгэ сүүдхэдэ 280 тонно шулуу нүүрһэ малтажа, даабаряа 191,2 процент дүүргэһэн байна.

Комбайнай машинист В. И. Темников, щидэй машинист А. И. Фандеев, хүдэлмэришэн И. Е. Шуров социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

И. МАЛЬЦЕВ.

АЛШАД ЖАЛАА ДОРХОЙЛНО

ажанай аймагай совхозууд түсэбтэ жэлэй тодорхойлхы гүрэндэ мяха түсэбөө амжалта дүүргэхын түлөө отойгоор ажалла- а. Аймагай ажа- й дунда Карл н нэрэмжэтэ колри январь һарада тнер тарган мяха тушаажа, аймаг түрүү зэргэдэ Мүн Баргажанай, ай совхозууд үндүрбэн һарын түлтатайгаар дүүр-

колхозууд гүяха тушааха дүрын түсэб дүүргэагүй. Жэшээлхэай колхоз январьһарануудта 383 мяха гүрэндэ тутүсэбтэй аад, 306 46 килограмм тутүсэбөө 80,0 продүүргээ. Хилганын үн лэ гүрэндэ 124 мяха дутуу ту- байна. Контракдоговорой ёһоор түсэбөө болзордүүргэжэ шадаагүй Хилганын кол- түхэриг, Уланай хэриг яла түлэхэ байха юм.

аймагай бүхы болон совхозууд мяха тушааха хаэнгээ түсэб дүүрүүлэн дүүргэхын тус бүридөө он хэмжээ абаээ. Илангаяа түдүүргээгүй Хилганай колхозууд ехэхэн хэмжээ удые абаа. Жэ- Хилганын колхоз эхеэр 800 хонин, тэ- ниинь эрье, 120 гахай тушаахаар шахажа байна. Уланай колхоз 130 үхэр, тэдэнэйнь 75-ниинь тус бүридөө 365 килограмм татана. 45 гахай шахалгада табигдаа. Иигээд байхада эдэ колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, республикын һайндэрые ажалай амжалтатайгаар угтаха гүйсэд арга боломжотой болоно бшуу.

Бэшэ совхозууд арга боломжоёо гүйсэд хаража үзөөд, гүрэндэ тушаагдаха малаа нлгажа, тусхай гүүртэнүүд болгожо, тэдэндээ һайхан үбһэ, зелёнко болон талха таряанай зүйл рационойнь ёһоор үгэнэ. Жэшээлхэдэ, Бодоной совхоз 78 эрэ хашарагуудые нлгаад, тэдэнээ 350 килограммһаа бага бэшээр тушааха гэһэн зорилготой. Баргажанай болон Шидханай совхозууд мүн лэ эбэртэ мал, гахайнуудые шахан таргалуулна. Эдэ совхозуудай шахамалнууд июнь һарада Баргажанай адагай мяханай комбинадта тушаагдахаар хараалагдана.

Гадна, колхознигууд ба совхозой хүдэлмэришэдһөө, бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдһөө Бодоной совхоз 300 центнер мяха бэлэдхэжэ, июниин нэгэн болотор мяханай комбинадта тушааха түсэбтэй юм. Энэ түсэбөө совхоз СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Р. ЖИГЖИТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Һүүлшын гектарта орооһото ургамалнууд таригдажа, һаяхан «Заветы Ильича» совхоздо хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа.

Эртынгээ таряае богони болзорто һайн шанартайгаар тариһан, агрегат бүхэниие бүтээсэ схэтэйгээр хүдэлгэһэн нэгэдэхи отделениин (эрхилэгшэнь Н. А. Афанасьев) үнинэй механизатор Н. Я. Деминой хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадада совхозой дирекци, партком болон рабочкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Тус бригада хабарайнгаа тарилгада хаһа сагтань эмхитэйгээр орожо, бүхыдөө 1875 гектарта орооһото ургамалнуудые таряад, 1708 гектар газар хахалаа. Хуурай уларилтай хабарай эрхэ байдалда газарай шииг нойто дэмы алдахагүйн тула хахалалга тарилга хоёройнгоо хоорондо забһар ехэ гаргангүй, илангаяа һүниндоо тракторнуудые олоор табижа газар хахалуулаад, үдэрынь тэндээ заабол тарилга хэдэг байгаа.

Газар хахалагшадай дундаһаа үнинэй механизатор В. М. Мильгунов онсо шалгаржа, тэрэ «ДТ-75» түхэлэй трактораар хүдэлмэриин 20 үдэр соо өөрынгөө халаанда 142 гектар хахалаад, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Баһал дүршэлтэй механизатор О. В. Гаврилов МТЗ-50 түхэлэй трактораар тэды хоног соо 121 гектар газар хахалһан байна.

Энэ жэлдэ ажахы дотор хүсэ ехэтэй «К-700» түхэлэй трактор газар хахалалгада үргэнөөр хэрэглэгдээ. Жэшээнь, энэ агрегадта хүдэлдэг механизатор Д. Г. Дондуков үсөөхэн үдэр соо 314 гектар, В. Г. Кокорин — 259 гектар газар элдүүрилбэ.

Сеялкэнүүдые шэрэжэ тарилга хэдэг агрегадуудай тракористнарай дундаһаа И. Л. Дабаев, А. В. Хлебодаров гэгшэд шалгарба. Эдэнэр тус тустаа 15 үдэр соо 514—523 гектарта тарилга хэһэн байна. Агрономуудай, арадай хиналтын постын гэшүүдэй шалгажа, сэгнэлтэ үгэһэнэй ёһоор, тарилгын шанар яһала һайн байгаа. Илангаяа түрүү агрегадуудай хэһэн хүдэлмэри эрхим шанартай гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Совхоздо хартаабха тарилга баһал хаһа сагтаа дүүргэгдээ. Механизаторнууд И. Л. Дабаев, О. В. Гаврилов гэгшэд хүдэлмэриин 4 үдэр соо бүхы хартаабхаяа тарижа дүүргээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахыда оройн ургамалнууд таригдажа, паар хахалагдажа байна.

Хабарай тарилгын дүүрэмсээр олонхи техникын сүлөө болоходо совхоз дотор газар хахалалгаар конкурс-мүрысөөн үнгэргэгдөө. «ДТ-75» түхэлэй трактораар газар хахалхадаа механизаторнууд Н. Хлебодаров, А. Дёмин, Б. Аюшеев гэгшэд нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. «МТЗ-50» түхэлэй трактораар газар элдүүрилхэ конкурсдо трактористнууд А. Кокорин, И. Жарков, Б. Нурбуев гэгшэд шалгарба.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхоздо орооһото ургамалнуудай тарилга гол түлэб дүүрэнтэз. Бүхыдөө 3596 гектарта таряан, тэрэ тоодо 2650 гектар шэниихэ таригдаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ 52 гектарта хартаабха, 10 гараи га газар дээрэ кукуруза таригдажа, оройн ургамалнууд үрэһэн гол түлэб газарай хүрьһэндэ оруулагдаад байна.

Мүнөө совхозой отделени бүхэндэ эртын паар хахалха, ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хабарай тарилгада шалгарагшад: отделениие эрхилэгшэ Н. Афанасьев, тракторна бригадын бригадир Н. Дёмин гэгшэд дамжуулгын Улаан туг абаад байна. 2. Паар хахалалга түлэг дундаа.

А. НИМАЕВАЙ
фототекст.

Улаан-Үдын аймаг.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БУСАЖА ЕРЭБЭ

Югославиин Коммунистнуудай Союзай Президиумэй уряалаар СКЮ-гэй Х съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делегаци июниин 1-дэ Белградһаа Москва бусажа ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков делегациин бүридэлдэ ороо юм.

Нүхэд К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, В. И. Долгих, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаба.

(ТАСС).

ҺУНГАГШАД Д. С. ПОЛЯНСКИТАЙ УУЛЗАБА

КРАСНОДАР. (ТАСС). Кубаниин һуурин тосхонуудай, фабрика, заводуудай түлөөлэгшэд — Краснодарай һунгуулиин округой һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянскитай майн 31-дэ Краснодарта уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрое сугларагшад Хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа.

Партиин Краснодарай крайкомой нэгэдэхи секретарь С. Ф. Медунов уулзалга нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Кубаниин хүдөө ажахын институдай ректор И. Т. Трубилин нүхэр Д. С. Полянскиин ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрөөд, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө һунгалтын үдэртэ тэрэнэй түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалба.

Д. С. Полянскиин үгэ хэлэхэдэнь, суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаһан байна. Ороной гүрэнэй засагай дээдын зургаанай депутадта кандидадаар үшөө дахин дэбжүүлһэнэйнь түлөө тэрэ Кубаниин ажалшадта баяр баясхалан хүргөөд, бүхы хүсэ шадалаа партиин хэрэгтэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ элсүүлэн зорюулхые найдуулаа.

ҺУНГАГШАД П. Н. ДЕМИЧЕВТЭЙ УУЛЗАБА

ЛЮБЕРЕЦК. (Московско область). (ТАСС). Москва шадарай эгээн ехэ районуудай нэгэн — Люберецкэ районой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичевые СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлээ һэн. Московско областиин Люберецкэ һунгуулиин округой һунгагшад депутадта кандидадтаяа майн 31-дэ уулзаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрое суглаанда хабаадагшад Хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Люберецкын Ухтомскиин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой фрезеровщик Ф. И. Адаменков нүхэр П. Н. Демичевэй намтартай сугларагшадые танилсуулаад, июниин 16-най һунгалтын үдэр совет арадай эрхим түлөөлэгшэдэй түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Сугларагшадаар хани халуунаар угтагдан, П. Н. Демичев үгэ хэлэбэ.

АГУУЕХЭ ПОЭТ А. С. ПУШКИНАЙ ТҮРЭҺӨӨР 175 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАНА

А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ойе манай ороной арад зон үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Агууехэ поэдэй ажабайдалда, зохёохы ажал ябуулгада зорюулагдаһан баярай суглаанууд, уран зохёолой үдэшэнүүд Россин ба бүхы союзна республикануудай хото городуудта, һуурин тосхонуудта үнгэргэгдэнэ, уран һайханай выставкэнүүд нээгдэнэ.

Энэ гайхамшагта ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Калинин хотодо болобо. Тверской газарай олон нютагууд Пушкинай нэрэтэй нягта холбоотой, тэрээн тухай дурасхаалнуудые хадагалжа байдаг юм. Эндэ музейнүүд нээгдээ, поэдэй байһан гэрнүүд һэльбэн шэнэлэгдээ. Москвагай, мүн аха дүү бусад олон республикануудай уран зохёолшодой делегацинууд Калинин хотодо үнгэргэгдэһэн энэ һайндэртэ хабаадахаяа ерэбэ. А. С. Пушкинда зорюулагдаһан скульптурна композици нээлгын баяр ёһололдо айлшад хабаадаа. РСФСР-эй габьяата уран зурааша О. К. Комов композициин автор юм.

«А. С. Пушкинай зохёолнуудай СССР-эй арадуудай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэн гаралга» гэһэн научна конференци хоёр үдэрэй турша соо Баку хотодо болобо. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ дэлхэйн литературын институт, Закавказиин республикануудай университедүүд энэ конференци эмхидхээ. Москвагай, Азербайджанай, Армениин, Грузиин, Украинын, автономито республикануудай, областьнуудай эрдэмтэд энээндэ хабаадаһан байна.

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн совет литературын һайндэр Орджоникидзе хотодо болобо. Литераторнууд, уран гоёор уншагшад поэзидэ дуратайшуулай үмэнэ үгэ хэлэһэн, поэдэй зохёолнуудһаа хэһэгүүдые уншаһан байха юм. Пушкинай «Кавказ» гэжэ гайхамшагта шүлэгөө бэшэһэн үбгэн буурал Казбегэй бооридо олон зоной хабаадалгатай митинг үнгэргэгдөө.

А. С. Пушкинда зорюулагдаһан уран шүлэгэй үдэрнүүд Элистэ хотодо дүүрэжэ. Хальмагай ниислэлэй түбтэ бодхоогдохо А. С. Пушкинай хүшөөгэй һуури табигдаһан байна. Москваһаа, Украинаһаа, Белоруссиһаа ерэһэн айлшад — уран зохёолшод автономито республикын колхоз, совхозуудай малшадта, механизаторнуудта, Каспиин загаһашадта хүрэжэ, промышленна предприятинуудай коллективүүдтэ, студентнэртэ, һурагшадта ошожо, поэдэй уянгата шүлэгүүдые уншаһан, тэрэнэй намтар тухай хөөрэһэн байха юм.

(ТАСС-ай корр.).

ЧИЛИИН ПАТРИОДУУДЫЕ САХИН ХАМГААЛХА

Эхэ оронойнгоо патриодуудта эсэргүүгээр хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые үүдхэжэ байһан Чилидэхи байдалай хойноһоо совет хүнүүд һанаата болон адаглана. Чилиин сэрэгэй хунтын шуһата муухай ябуулгануудые, аашануудые буруушааһан митингнүүд бүхы орон доторнай — предприятинууд дээрэ, колхоз, совхозуудта боложо үргэлжэлһөөр.

Чилиин фашистнуудай зэрлиг бүдүүлиг ябуулгануудые калининградайхид нэгэн һаналтайгаар буруушаахадаа, тэмсэжэ байгаа арадтай һанал нэгэтэй, эдээндэ шухала туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлнэ.

«Новомосковскуголь» комбинадай Ленинэй ордента «Прогресс» гэжэ шахтын ажалшад Чилиин сэрэгэй хунтын хорото аашануудые эрид буруушаана.

(ТАСС).

ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭ — МҮНӨӨ ҮЕЫН ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

«Модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ предприятинуудай коллективүүдые элсүүлэн эмхидхэхэ талаар КПСС-эй Томско, Тюменскэ, Вологодско обкомуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай» тогтоол КПСС-эй ЦК һаяшаг абаа һэн. Энэ тогтоол соо дурдагдаһан партийна организацинууд партиин XXIV съездын Директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, модо бэлэдхэдэг үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ предприятинуудай коллективүүдэй хүсэ шадал зорюулха талаар политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн, һайн дүй дүршэлтэй болоһон байна гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Томско областьдо түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ бага комплексно бригаданууд томодхогдоо. Томодхогдоһон бригадануудые даагшанар партиин райкомуудай номенклатурада абтажа, үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэхэ үүргэ, харюусалга дээшэлүүлэгдээ.

Вологодско областиин леспромхозууд үбэлэй үедэ модо ехээр шэрэхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэ. Тингэжэ доодо складуудтаа томо багсаав ута зандаа шэрэгдэһэн ехэ модо суглуулдаг болоо. Энээнэй ашаар бүхэли жэлэй туршада нэгэ жэгдээр, һаадгүй һайнаар хүдэлнэ, хүдэлмэришэдөө зүбөөр хубаарилан табина, машина, түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ. Оо областиин леспромхозууд үбэлэй үедэ модо таһалгаряагүйгөөр, ехээр шэрэхэ технологи һайнаар шудалжа, тэрэнээ үргэнөөр хэрэглэнэ.

Партиин Томско болон Тюменскэ обкомуудай үүсхэлээр леспромхозуудта комплексно томодхогдоһон бригаданууд бүридхэгдэжэ, холын ой тайгада модо бэлэдхэдэг болоо. Эдэ бригаданууд зунай сагта хэдэн хоногоор ой соо байрлана. Тэдэнэй байрлаха тусхай газарнууд түхеэрэгдэнэ.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай коллективүүд партиин ЦК-гай энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, Томско, Тюменскэ, Вологодско областьнуудай леспромхозуудай дүй дүршэлые халан абалсаха гэжэ шиидээ.

Манай эндэхи эрхэ байдалда модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд элирүүлэгдэнэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, модые голодоһо, хаядаһагүйгөөр дууһыень һайнаар хэрэглэхэ, техникэ, механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай эрилтэ партиин XXIV съезд дээрэ табигдаа һэн.

Комбинадай предприятинууд партиин съездын энэ шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болоо. Байгал далайда шудхадаг голнуудаар модон урадхуулагдахаа нёдондонһоо хойшо болинхой. Тингэжэ далайда, тэрэнэй гол горхонуудаар загаһанай олошорхонь дамжаггүй.

Модые голнуудаар урадхуулхаа болижо, гол горхонуудые, Байгал далайе, тэдэнэй эрьенүүдые модоной хаядаһа, үлэгдэлнүүдһээ сэбэрлэхэ гэһэн үшөө нэгэ шухала зорилго табигдаа. Эрье шадархи 1830 километрэй зайе һайнаар, нэгэшье Монсогор модо үлөөнгүйгөөр сэбэрлэхэ, урдань доодо складууд байһан талмайнуудта модоной үлэгдэл, хаядаһа үлөөхэгүй хэрэгтэй болоо.

Энэ зорилго бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. 1150 километрэй зай элдэб үлэгдэл, хаядаһанһаа сэбэрлэгдээ. Гэбэшье хэхэ ажалнай бүришье ехэ юм. Далайн, мүн голнуудай эрьеын 700 километр газар дууһан һайнаар сэбэрлэжэ, энэ жэлдэ гүрэнэй комиссида тушааха хэрэгтэй юм.

Модо бэлэдхэхэ, болбосоруулха хүдэлмэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Ой соохи ажал зүбөөр эмхидхэхэ, бүхэли жэлэй туршада ашаглагдаха ёһотой харгы гаргаха, оньһожоруулагдаһан доодо складуудые байгуулха, модоной үлэгдэл, хаядаһа зүбөөр хэрэглэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна.

Энээнэй ашаар комбинат табан жэлэй гурбан жэлэй хугасаада продукци худалдалгые 8 миллион түхэригөөр дээшэлүүлээ, продукци үйлэдбэрилгын ажалай бүтээсые 16 процентээр дээшэлүүлээ. Модоной тайрадаһан, үлэгдэл һайнаар хэрэглэгдэнэ. Хэрбээ 1972 ондо түлеэ, тайрадаһанһаа оройдоо 5000 кубометр технологическа зомгооһон үйлэдбэрилэгдэһэн һаа, 1973 ондо зомгооһо үйлэдбэрилгэ аяар 12 дахин ехэдхэгдэһэн байна. Энэ жэлдэ 120 мянган кубометр технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдана.

Модоной зомгооһон, хибэдэһээр плитэ үйлэдбэрилхэ Онохойн модоной комбинадай цехэй хүсэ шадал проектээр хараалагдаһан 30 мянган кубометртэ хүргэгдэхэ юм. Тингэбэшье цех барилгада, мебель бүтээлгэдэ хэрэгтэй эдэ плитэнүүдые үйлэдбэрилгые хоёр дахин ехэ болгохо түсэбтэйбди.

Ой соохи хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ тэмдэглэхээр. Модо бэлэдхэдэг бага комплексно бригадануудай ажалые 1,5 халаанда эмхидхэхэ үүсхэл гаргаһан Хурамхаанай леспромхозой Василий Петрович Парамоновой, Василий Степанович Шукинай бригаданууд ехэ амжалта туйлана. В. П. Парамоновой бригада табан жэлэйнгээ түсэбые энэ жэлэй эхиндэ дүүргэээ.

Бригадануудай ажалые 1,5 халаанда эмхидхэхэ дүй дүршэлтэй танилсаха зорилгоор леспромхоздо тусхай семинар үнгэргэгдэһэн юм. Мүнөө энэ түрүү дүй дүршэл республикымнай бусад леспромхозуудта нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Бага комплексно 74 бригада ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэдэг болоо.

Гэбэшье ой соо ажалладаг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой дутагдал бии. Хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, ажалайнь комплексно бүтээсэ үшөө бага байһаар. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ажалай бүтээсэ оройдоо 3 процентээр дээшэлээ. Харин табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, модо бэлэдхэлэй хүдэлмэришэн бүхэнэй комплексно бүтээсэ 5—6 процентээр дээшэлхэ байгаа.

Иимэ байдалай шалтагаан юуб гэхэдэ, бии байгаа техникэ, модо таллуулгын трактор, модо шэрэлгын автомашина үшөө муугаар хэрэглэгдэнэ. Олонхи хүдэлмэришэд бүтээсэ багатай туһалбариин ажал дүүргэнэ.

Горитой энэ дутагдал усадхахын тула заһабариин механическа мастерскойнуудта механизмуудые агрегатна аргаар заһабарилха гурим нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Туһалбариин үйлэдбэриие оньһожоруулхань ехэ шухала. Тингэжэ олон хүдэлмэришэд туһалбариин ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, гол үйлэдбэридэ эльгээгдэхэ байна.

Доодо складуудта шэрэгдэһэн модые тайраха, сорт сортоорнь илгаха ажал автомат шахуу лининүүдэй ашаар бүтээгдэнэ. Эндэ ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлээ. Гэхэтэй хамта, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонууд эндэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлэхээр.

Тиимэһээ модо бэлэдхэлэй предприятинуудта ажалай бүтээсэ улам саашань дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Тиихын тула ажалай эмхидхэл нарижуулха, шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Ута зандаа доодо складуудта шэрэгдэһэн модые сорт сортоорнь илгажа хюрөөдөөд, тэрэнэй үлэгдэл, тайрадаһанһаа технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхөөр ажал эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ модые хаядаһагүйгөөр, дууһан һайнаар хэрэглэхэ гэһэн зорилго бэелүүлэгдэхэ байна. Буряадай модо болбосоруулгын болон мебелиин комбинат энэ талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой.

Ашаа ашаха, буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулха, бүтээсыень дээшэлүүлхэ зорилгоор вагонуудта модо ашалгада грейфернүүд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Грейфернүүд түрүүшынхеэ Хандагатайн леспромхозой доодо складуудта ашаглагдажа захалаа. Энэ механизмые комбинадай бусад леспромхозуудта хэрэглэхэ гэжэ хараалагдаа.

Модо бэлэдхэхэ, таллуулха ажалые 1,5 халаанда эмхидхэхэ, модые һаадгүйгөөр шэрэжэ, доодо складуудта хүргэхэ, тингэжэ бүхэли жэлэй туршада таһалгаряагүй һайнаар ажаллаха арга хангаха гээшэ ехэ шухала асуудал юм. Энээниие заатагүй шиидхэхэ ёһотойбди.

Энэ талаар хэжэ байгаа түрүүшымнай алхамууд һайн үрэ дүн үгэбэ. Комбинат жэлэй эхинһээ хойшо модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэбөө дүүргэжэ байна. Томско, Тюменскэ, Вологодско областиин леспромхозуудай жэшээгээр томодхогдоһон бригадануудые бүридхэхэ, тэдэнэй ой соо хэдэн хоногоор байрлаха тусхай газар байгуулха хэмжээн хараалагдаа.

Партиин ЦК-гай тогтоол соо тэмдэглэгдэһэн эмхидхэлэй, техническэ дутагдалнуудые зайсуулха, модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ модо бэлэдхэгшэдэй, болбосоруулагшадай хүсэ шадал элсүүлэгдэжэ байна.

В. СТУПИН,
«Забайкаллес» комбинадай начальнигай орлогшо.

Түрүү хүн тухай хөөрөөн

БРИГАДИР

Шэнписын захагүй таряалангай далай мэтэ эбхэрэн долгилжо байхада, хүнэй сэдьхэлдэ хэды һайхан мэдэрэл түрэдэг гээшэб... Тиимэһээ улад зон таряае нюдэнэй сэсэгы мэтэ гамнажа, арьбадхажа байдаг шуу.

— Айдар залуушье һаа, ажалдаа абьяастай Петр Гылыков ёһотой бэрхэ тракторист байһанаа харуулаа бэлэй, — гэжэ Ноёхон нютагай үнинэй тракторист, республикымнай габьяата механизатор, шэнэ газар ашаглалгаар 7-дохи тракторно-таряан ажалай бригадые даагшын туһалагша ябаһан Даша-Дондок Гыдэновч Дылыков һанаан хөөрэнэ.

Хэрэгтэй сагта хүнһөө түрүүлэн, үглөөгүүр эртэлэн бодожо, трактораа дахин шалгажа үзэһэн хойноо газараа хахалхаяа гарадаг бэлэй. Эсэгынгээ абари зангыень, ажалша бэрхыень абаа байнаш гэжэ һанадаг һэм. Трактористаар хүдэлмэрилжэ байһан абань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ошоһон юм. Лубсандоржо Дондокович дайнһаа бусажа ерээ һаа, иимэ бэрхэ хүбүүтэй байһандаа, мүн баян талынгаа таряалангаар ямар ехээр омогорхохо һааб?!..

Нигээд лэ Петрой ажабайдал, наһанайнь хуби заяан, нютагайнь газар таряалантай таһаршагүй нягта холбоотойгоор эхилһэн гэлсэдэг. Хорин жэлэй саада тээ хубхай сагаан газар байһан Мэргээстэ, Табхар, Шумбара-Толгой, Дэрэстэ-Түхүмэй шэнэ, боро газарые өөдэ урууһь хахалжа, удаань алтан шаргал таряа нилээдгүй хуряаһан юм.

1964 оной таряа хуряалгын халуун хаһын эхилхэдэ, коммунист, бригадир Гылыков комбайн жолоодожо, таряашадай жагсаалай түрүү зэргэдэ гараһан домогтой юм. Тингэшьегүйдэнь аргагүй байгаа. Таряа хадалгада хамаг хаба шадалаа, баян дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө үгэхэ, хамтын хүсөөр ургуулагдаһан нимэ элбэг ургасые гээлтэгүйгөөр, эгээл зохид болзор соонь хуряаха эрмэлзэл ухаан зүрхыень эзэлһэн байгаа бэшэ гү?.. «Талын онгосонуудай капитанууд» сооһоо социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илажа гарахадаа олониие гайхуулдаг бэлэй. 1972 оной таряа хадалгада 7 мянган шахуу центнер орооһо сохижо, аймагайнгаа «Алтан залаа» һамбаа забда олоод лэ али нэгэ залуу механизаторай ажал дээрээ тулгардаха, ядалдахадань туһатай заабари үгэдэг, нүгөөдэдэнь хайшан гээд эрьежэ унашаһан таряа хадаха тухай зүбшөөлөө хэлээд урмашуулдаг бэлэй. Юрэдөө, энэ хүн ганса бригада соогоо бэшэ, харин ажахы дотороо хамаг һайн хэрэг үүсхэгшэдэй нэгэн байха.

Хараха янзада үгэ дуугүй Петр өөрынгөө урдахи хэрэггэһэн шанда хүртэжэ, алдар солотой болоо һэн. Нэгэтэ Гылыков сүлөө сагаа һамбаашалан, ехэл яаралтай гэртээ ерэбэ. Хүршэ айлай үбгэжөөл Петрой ходол сүлөөгүй, яаралтай ябадаг хадань, хайрлаһан сэдьхэлээр асууһан ха.

— Ши, Петр ямар юумэндээ нитэрээ тэбдэнэ, яарана гээшэбши? Гэр бараандашни бүхы юумэн хүсэд, дүүрэн ха юм. «Москвич» машинатайш. Юрэдөө, иигэжэ һүни үдэргүй яажа ажаллана гээшэбши?

Нигэжэ хэлэхэдэнь Петр олоншье юумэ хэлээгүй, хэдэн үгөөр харюусаа һэн.

— Таряа хадалга эхилээл. Халуун хүдэлмэриин үедэ хайшан гэхэбши, таабай?

Таряа хуряалгын забда залигүй үедэ Петр Лубсандоржиевич бригадаяа хүтэлбэрилхэ зуураа, өөрөө комбайнераар ажаллахадаашье ганса урдахи ажалаа дүүргээд ябаха бэшэ, тэ онсо нягтаар, харюусалга ехэтэйгээр хандахаһаа гадна, бригадынгаа гэшүүдтэшье тиимэ эрилтэ табижа шададаг юм. Хүнэй һайн һайхан ябадал хододоо хүсэ ехэтэй, дэмбэрэлтэй байдаг ха юм даа.

Мэнгэйн таряалан. Эндэ нэмжын долгилдог 2090 гаран гектар таряалангай гектар бүхэниие Петр Лубсандоржиевич һайса мэдэдэг. Тиигэншьегүй яахаб даа. Тэрэ хорёод жэлэй хугасаа соо эндэ хүдэлмэрилжэ байна ха юм. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада һүүлшын хэдэн жэлнүүдтэ жэншэдгүй баян ургаса хуряажа, хүршэ Зургаан-Дэбын Түхэмэй бригадынхидые гайхуулдаг болонхой. Тодорхойлон хэлэбэл, һүүлэй гурбан жэлэй туршада Сэлэнгэ нютагта сагай уларил хэды таарамжагүй байжа, таряанай эдеэшэхэ болзор аргагүй унжагайрдаг һэн. Тингэжэ таряа хуряалгадаа арба-арбан табан үдэрөөр оройтон орохо баатай болодог бэлэй. Иимэ бэрхэшээлтэй хүндэ сагта Мэнгэйн тракторна бригадынхид хэды шэнээн талха таряа ургуулжа абаа гэжэ һананат. Таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 9 центнер шахуу орооһо таряа хуряаһан байха. Энэмнай гурбан жэлэй ган гасууртай жэлдэ яһала һайн дүн болоно гээшэ. Тиимэһээл Мэнгэйн тракторно-таряан

ажалай бригадын коллектив энэ табан жэлэй эхинһээ хойшо удаа дараалан колхозой правлениин болон парткомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябаһаниинь элитэ. Республикын габьяата механизатор Петр Лубсандоржиевич Гылыков СССР-эй ВДНХ-гай шангал хайрада хоёр дахин хүртэһэниинь гайхалгүй юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй зунай ган гасуур, августын аадар бороо сэлэнгээрхиндэ мүнөө болотор мартагдаагүй ёһотой. Иимэ эрхэ байдалда ямар биратай таряан абтахаб даа гэжэ заримашуулай һанаа алдажа, урмаа хухаржа байха үедэ Петр Лубсандоржиевич муу бэшэ ургаса абаха байһандаа батаар найдадаг һэн. Үнэн дээрээ энэ бригадын коллектив үнгэрһэн жэлдэ 2089 гектарай га бүриһөө 12.1 центнер орооһо хуряагаа. Нигэжэ аймагайнгаа таряашадай мүры-
сөөндэ илажа гараад, КП
райкомой ба аймсоведэй
сэдкомой дамжуулгын
тугта, «Алтан анзаһан
аймагай шанда хүртэжэ
роо хүртэһэн юм.
— Лагаад нимэ тү
дабаа гээшэбта? —
асуухадамни Петр Лу
жиевич энеэбхилэн,
наар игэжэ харюусаа
— Эндэ ямар нюуса
даа. Оролдолгын,
ажалай аргаар хамаг
дабагдана гээшэ ааб да
бүхы бригадаараа су
һанал хүсэлөө хубаал
рэлдэхэдөө хаана, ямар
та таряагаа тарихаб,
гээд тэрэнээ аятай
харууһалхаб, хаанань
сагта ургасыень х
гэжэ хэлсэдэг, зүбшэдэг
шалтайбди. Газар таря
дамар зохидоор эрхил
гээшэ, сагай уларилай
түбэгтэй ушарнуудые
шадаха хэрэгтэй гээд
нагшаб. Газараа гү
хахалаад, шанар һайн
һэ таряад, ургасаяа с
сэбэрээр хуряагаад
ажалша хүнүүдтэшье,
дашье аша туһатай ба
юм даа.
— Энэ жэлдэ бри
урдаа ямар зорилго таб
— Ургасын хуби за
дэнэрэй оролдолго хэ
сэхэ дулдыдадаг ба
һайса мэдэнэбди. Хаба
рилга амжалтатайгаар
жэ байна. Орооһото у
нууд майн 25 хүрэтэр
жа дүүрээ, мүн паар
дажа, захадаа гараха
Кукуруза, зелёнко тари
бэелүүлэгдэхэ дүтэлөө,
жэ энэ жэлдэ
бүриһөө 14 центнер
абаха уялгаяа д
шадаха байнабди, —
Петр Лубсандоржиевич
руунь мэдүүлээ һэн.

Ц. БАЛДА
Сэлэнгын аймаг,
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Москвагай электрозаводой коллектив жэлэй эхинһээ хойшо программаһаа гадуур хэдэн зуу мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаба. Эндэ бүтээгдэһэн трансформаторнууд ороной шэнэ барилганuудта, хүдөө ажахыда хэрэглэгдэнэ, хилын саанахи оронуудта худалдагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой туршалгын станцида.

ТАСС-ай фотохронико.

ОРОЛДОСО, ШАДАБАРИИН АШААР

Хандагатайн леспромхозой Эхи-Горхоной модо бэлэдхэлэй пунктын олохон хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй даабарие дүрбэн жэл соо дүүргэхэ уялга абаад, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Модо бэлэдхэгшэд, жолоошод, машинануудта модо ашаалдаг түхеэрэлгэнүүдэй операторнууд оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяа бшуу. П-2 маркын грузчигай оператор Даидарахман Галиулович Нагуманов юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсоод, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ ороо бэлэй.

Ойһоо модо шэрэдэг машинануудые минута соошье һаатуулхагүй гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табидаг. Модо ашаалдаг техникэеэ һайса шалгаад, дутуу дунда юумэнүүдыень усадхаад, ажалаа эхилдэг заншалтай юм. Хүсэ ехэтэй машинануудта 17—18 минута соо модо ашаалдаг болонхой. Тиигэхэдэ зарим операторнууд 23—25, заримдаа 30 минута соо модо ашаалдаг байха юм. Даидарахман Галиулович Эхи-Горхоной пунктда хори шахуу жэл хүдэлнэ. Урдань трактораар модо таллуулан шэрэдэг, модо отолдог байһан. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэниие модо ашаалдаг погрузчигта оператораар табиһан юм. Даидарамхан Галиулович богонихон болзор соо энэ ажалдаа дүршэжэ, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Түрүүшын үедэ машинануудта түргэн болзор соо модо ашаалхын тула тэрэ яһала оролдодог, бүхы шадабари мэргэжэлээ ажалдаа зорюулдаг һэн. Тингэжэ 27—30 кубометр модо оройдоол 17—18 минутын туршада ашаалдаг болоо бшуу.

Нүхэр Нагумановай халаанда хүдэлһэн жолоошод хэзээдэшье хооһоор бусадаггүй, хэмһээ удаан миин байдаггүй. Тэрэнэй оролдолго шадабариин ашаар лэ ойдо отологдоһон модон саг соогоо машинануудта ашаалагдажа, һаадгүйгөөр шэрэгдэнэ. Тэрэ халаан соо 200 кубометр модо ашаалха даабаряа 25—30 кубометрээр үлүүлэн дүүргэдэг байха юм.

СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерство Д. Г. Нагумановай ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэжэ, «СССР-эй ой модоной промышленностиин эрхим тракторист-оператор» гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон байна. Юһэдэ-
хи табан жэлэй гү
шиндхэхы жэлэй
болзорһоонь урид д
нэйнгээ түлөө «197
социалис мүрысөөндэ
лэгшэ» гэһэн тэмдэг
нагдаа бэлэй. Оло
туршада ой модоной
да ябаһан Д. Г. Наг
үдэр бүри улам эд
гээр ажаллажа, ам
арьбадхаха гэһэн зори
даа табяад, тэрэнээ
дээрэнь бэелүүлжэ
Даидарахман Гал
Нагуманов юһэдэхи
жэл соо 214,5 мянга
метр модо ашаалха
ряа майн 20-до амжа
гаар дүүргэжэ, таба
дүүрэтэр үшөө 76
кубометр модо
ашаалхаар уялга аба
дүршэлтэй ажалша б
дэлмэришэн хэлэһэн
рэхэ дүүрэн арга б
той.

К. ЖАМЬЯ

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. Брединскэ районой «Боровой» совхозой механизаторнууд энэ жэлэйнгээ таряа тарилгада СЗС-2,1 гэһэн шэнэ сеялкэ хэрэглээ. Тарилга хэхэһээ гадна энэ сеялкэ нэгэ мүһэн культиваци хээд, шоройень ябтална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ В. В. Гурьянов түрүү механизатор П. С. Ковальчугта вымпел барюулжа байна. Халаанай туршада тэрэ 40 гектарай орондо 62 гектарта тарилга хэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

КУЗБАССАЙ ЕХЭ НҮҮРҺЭН

КЕМЕРОВЭ. Кузбассай шахтернууд жэлэй эхинһээ хойшо хоёр миллион тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтан абаба. Тингэжэ эдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Майн дүүрэтэр нүүрһэшэд 150—160 мянган тонно шулуун нүүрһэ малтан абаа.

Түсэбһөө гадуур 900 мянган тонно түлишэ малтан абаһан «Южкузбассуголь» комбинадай коллектив түрүүлжэ ябана.

Түрүү комбинадай нүүрһэшэдэй хүн бүхэнийнь һарын турша соо 80 тонно нүүрһэ малтан абажа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Энэнь орон дотор туйлагдаһан үндэр дүнгүүдэй нэгэн болоно.

БЕЛОРУССИ:

КАМАЗ-да ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ КОНВЕЙЕРНҮҮД

МИНСК. Конструкторнуудай тусхай гурбадахи бюрогой туршалгын завод Набережные Челны хотын асари ехэ барилгада хэрэглэгдэхэ гол конвейерэй түрүүшын ээлжээе бэлэдхэжэ, болзорһоонь арбан табан хоногоор урид эльгээбэ.

Конвейерэй энэ лини — тон шухаг түхеэрэлгэ. Тэрэнэй утань 600 метр юм. Энэ хадаа хабсаралгын хэдэ хэдэн участогуудтай. Участок бүхэниинь ами аминдаа хүдэлгэгдэхэ.

УКРАИНА:

ЭЛЕКТРОСТАНЦИ ДЭЭРЭ — ЗАГАҺАН

ДОНЕЦК. Славянска ГРЭС-тэ үшөө нэгэ сөөрэм байгуулагдаба. Тэрэ 3,5 миллион кубометр багтаамжатай. Эндэ тээли, судак, толстолобик болон хилмэ загаһан үсхэбэрилэгдэхэ юм. Үнгэрһэн жэлдэ нэгэ иимэ сөөрэмэй «ургаса» хуряагдаа. Тэндэһээ гурбан зуун центнер загаһан баригдаһан байна. Комбинат өөрынгөө хоёр мянга гаран гектар талмайһаа гадна, Мироновско, Кураховска, Старобешевскэ болон бусад электростанцинуудай промышленна сөөрэмүүдтэ загаһа табиһан байна. Энэ жэлдэ тус сөөрэмүүдһээ гурба мянга шахуу центнер үнэтэ загаһан баригдахаар хараалагдана.

ЛИТВА:

ХАРТААБХА ТАРИЖА ДҮҮРГЭБЭ

ВИЛЬНЮС. Литвагай ажахынууд хартаабха тарижа дүүргэбэ. Энэ жэлдэ 60 мянган гектар талмай газарта хартаабха таригдаа.

Республикын урда захада эртэ таригдаһан газарта хартаабхын эшын бултайхаһаа урид тэрэниие элдүүрилжэ эхилэнхэй.

Олонхи колхоз, совхозуудта ургасын хойноһоо харууһалха ажалай график табигдаа. Литвагай таряашадта хартаабхын гектар бүриин ургасын гарасые 156 центнертэ хүргэхэ, бүхы дээрээ 900 мянган тонно хартаабха малтан абаха социалис уялгануудаа дүүргэхэдэнь энэ һайн туһаламжа болохо байна.

ЛАТВИ:

ҺУНГУУЛИИН УРДА ТЭЭХИ АЖАЛАЙ ВАХТА

РИГЭ. Эндэхи портдо «Виктор Худяков» гэжэ ехэ траулерай экипаж бусажа ерэбэ. Тэрэнэй коллектив түсэбтэ табан жэлэй үлэһэн хоёр жэлэй турша соо хоёр зуу мянган центнер загаһа бариха уялга абанхай.

Түрүү экипаж абаһан уялгануудаа иэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Даабари бүхы талаараа үлүүлэн дүүргэгдээ гэхэ гү, али дүүрэн бэшэ дүрбэ һарын турша соо 53 мянган центнер загаһан баригдаа, хоёр хахад миллион түхэригэй, тэрэ тоодо 668 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргагдаһан байна. Загаһашадай ажалай шэнэ амжалта хадаа КПСС-эй ЦК-гай бүхы һунгагшадта хандаһан Хандалга соогоо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн урядань харюу болоно.

Латвиин далай дээрэ ажаллагшад ороной гүрэнэй засагай дээдын зургаанда болохоёо байһан һунгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые бэлдэжэ байнхай. Олзоборилгын суднануудай экипажнууд хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые июниин 16 болотор дүүргэхээр хараална. Дүрбэн жэлэйнгээ даабариие дүүргэжэ урдиһэн «Банга» колхозой загаһашад һайнаар хүдэлнэ. СССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат Август Розефелдын хүтэлбэрилдэг бригада табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн магтаалтай.

ТУРКМЕНИ:

ТАРЯА ХАДАНА

АШХАБАД. Мургабай талын ажахынуудай хойноһоо Копет-Даг шадарай талын колхозууд таряагаа хуряажа эхилбэ. Бахарденска, Каахкинска районуудай таряашад Ашхабадай областьсоо түрүүлэн комбайнуудаа таряалан дээрэ гаргаба. «Октябрь» колхозой комбайнернууд Ата Хаджиев, Ходжамурат Бузлыев ба Танды Нурыев гэгшэд эдэбхигэйгээр ажаллажа эхилээ. Эдэнэр үдэр бүри 12 гектар талмайһаа таряа хадана.

Ашхабадай область Туркменидэ таряа ехээр таридаг зоно болоно. Намарай орооһото ургамалнууд эндэ 52 мянган гектар талмай гэхэ гү, али республикын таряалангай талмайн гурбанай хоёр хубиие эзэлнэ. 300 гаран комбайн таряа хуряалгада гарахаар бэлэн болонхой. Комбайн бүхэн хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ юм. Ашхабадай районой колхозууд гектар бүриһөө 25 центнер орооһо хуряан абахые шиидэнхэй.

РСФСР:

КАМАЗ-ай ЗАВОД

ОКТЯБРЬСКИЙ (Башкирай АССР). Татарай АССР-тэй хилэ дээрэ оршодог энэ хотодо «Автроприбор» гэжэ заводой барилга эхилбэ.

Энэ предприятида машинануудай двигательнүүдые шалгаха приборнууд, датчигууд, спидометрнүүд, электромотоорнууд бүтээгдэдэг байха юм. Эндэ бүтээн гаргагдаһан гушаад ондоо нэрэтэй продукци КамАЗ-да эльгээгдэхэ байна. Завод 1975 ондо ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Үйлэдбэриин байшангуудһаа гадна, байрын гэрнүүд, залуушуулай хамтын байранууд бодхоогдоно.

АРМЕНИ:

ШУУЯАГҮЙ ВЕНТИЛЯТОРНУУД

ЕРЕВАН. Эндэхи электротехническэ завод гэрэй потолоогто үлгэгдэхэ «Союз» гэжэ шэнэ вентиляторнуудые бүтээн гаргажа эхилбэ. Энэ вентиляторнуудые байрын, үйлэдбэриин болон нийтын байшангуудта хэрэглэжэ болохо байна.

Энэ продукци бэлэдхэлгэдэ пластмасса түрүүшынхеэ хэрэглэгдэбэ. Иигэжэ тэрэнэй шэгнүүр бага болгогдоо, бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаа. Конструкторнууд вентиляторай түхэлые зохидоор зохёон хэһэн байна. Вентилятор эрьелдэхэдээ шууяагүй юм.

Предприяти энэ жэлдэ таба мянган иимэ вентилятор гаргаха. Эдэнь бултадаа союзна республикануудта эльгээгдэхэ байна.

ТУРКМЕНИ:

РЕСПУБЛИКА СООГОО ТҮРҮҮШЫН

АШХАБАД. Байрам-Алидахи шабар соргонуудай завод продукцияа бүтээн гаргажа эхилбэ. Энэ хадаа Туркмениин түрүүшын иимэ предприяти болоно. Эдэ соргонууд Каракумай канал татахада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна.

ЛАТВИ:

ТАРЯА ХАДАЛГЫЕ УГТУУЛАН

РИГЭ. Латвиин промышленна предприятинуудай 900-гаад хүдэлмэришэн болон алба хаагшад ажаллажа байгаад трактор жолоодожо һурахые шиидэбэ. Тэдэнэр таряа хуряалгын халуун хаһада хүдөө гараха зорилготой. Республикын томо ехэ хотонуудта хүдөөгэй механизаторнуудые бэлэдхэхэ курсанууд хүдэлжэ эхилээ. Техникэ урдань шудалжа үзэһэн олон хүн эдэ курсануудта һурана.

Техническэ мэргэжэл олгодог зургаан училищиин дэргэдэ нэгэн доро комбайнернүүдай мэргэжэл дээшэлүүлгэ эхилбэ. Юуб гэбэл, энэ жэлдэ республикын таряалан дээрэ «Колос», «Нива» түхэлэй 550 шэнэ комбайн хүдэлгэгдэхэ юм. Механизаторнууд эдэ машинануудые түрүүшынхеэ жолоодохо болоно. «1974 ондо ургаса хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ хангаха хэмжээ ябуулганууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолые Латвиин комбайнернууд халуунаар дэмжэн, комбайн таряа хадалгые үдэр 3, 4-һөө дүрбэн гектарэтэр ехэ болгохо шиидэнхэй. Тэдэнэр хадалгада бэлэдхэжэ хай.

УЗБЕКИСТАН:

ШЭНЭ ХАРГЫ ТАТАГДАНА

ТАХИАТАШ. Энэ Нукустаи хобохо харгын барилгашад татагшадта шэнэ габа. Социалис дэ илажа гараһан сандр Бровченкын Амударьягай зүүн түрүүшын рельснүүд биба. Рельснүүдые газар бэлэдхэхэ ажал дарьягай баруун Нукус хото шадар байнхай.

19 километртэ үргэ хэ энэ харгы Карак баруун бэеын райо түмэр замда хам байна. Ашаглагдаһа газар дээрэ хлопок барайгар таригдан түмэр харгы Тахи гидроузел шадараар дарья мүрэниие һ ха.

Узбекистанай, нийн олонхи областьн барилгада ерэһэн бр нууд эндэ хүдэлнэ.

(ТАСС-ай кор

Бурядай комсомолой 50 жэлэй ойдо

АЛДАРТА ЗАМАЙ ХУУДАhАНУУД

Алдар дүрбэн жэл соо уралан Эсэгэ ороноо хамгаалhан Агууехэ дайн дүүргэбэ. Совет арадай түлэ... Баруун Европын оронуудта эрхэ сүлөө асарhан байгаа. Мүн социалис системэ бии боложо, уласхоорондын байдалда ехэ нүлөө үзүүлhэн мүндэлөө.

Дайнай дүүрэн сасуу совет арад байгуулагдаhан богони болзор соо ... тулада тэмсэжэ hэн. Бурядай обласной комсомол организаци табан жэлэй түсэб ... гол анхаралаа хандуулаа. Залуу үетэнүүд ... талаар горитой ... ябуулаа.

Октябриин революциин ... ойе үндэр амжалтануудтайгаар угтахын тула дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын ...00 гаран залуу хүдэлмэришэд хабаадалсаа hэн. Тэ... хахадынь шахуу комсомолшууд. Энэ үедэ комсомол-залуушуулай 199 бригада мүрысөөндэ хам ...лсоод, амжалтатайгаар ...лажа байгаа. 144 залуу хүдэлмэришэд нэгэ жэл соо ... жэлэй нормо, 25 хүн ... жэлэй нормо дүүргэhэн.

Бэшүүрэй аймагай «Коминтерн» колхозой нүхэр ...жиевай даадаг комсомол-залуушуулай звено Октябриин революциин алдарта ойдо зорюулан, хорин гектар газарай гектар бүхэнhөө 18 центнер, 50 гектар газарай гектар бүхэнhөө 10 центнер ороохо хуряажа абахабди гэжэ бэеэ ...алhан байна. Даажа абаhан газараа hайнаар элдүүржэ, агротехникын ёhоор болзор соонь газараа ...алhанай, тарягаа хуряажа ашаар уялгаяа үлүү дүүргэжэ шадаа. 20 гектар газарай гектар бүхэнhөө 25,5 центнер, 50 гектар газарай гектар бүхэнhөө 12 центнер ороохо хураа абаа hэн. Тиигэжэ республика соогоо нэгэдэхи hуурида гараа бэлэй.

Мяха-консервын комбинадай комсомолшуудай болон залуушуулай 1947 оной октябриин 29 болотор (ВЛКСМ-эй 29 жэлэй ойтой дашарамдуулан) жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгөөд, Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай комсомолшуудай болон залуушуулые дэмжэхые уряалаа hэн. Үүсхэл гаргагшад үгэдөө хүрэжэ, октябриин 29-нэй үдэр жэлэйнгээ түсэб 100,5 процент дүүргээд байгаа. Энэ үндэр амжалтынгаа түлөө комбинадай комсомолой организаци ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна юм.

Шефтэ абаhан Улаан Тугта флотилитай Бурядай комсомолой организациин нягта холбоо барисаатай болоhониень 1948 он гэршэлээ. Август соо Бурядай комсомолой организациин делегаци флотилиин сэрэгшэдтэ айлшаар ошожо, комсомолшууд болон залуушуулай суглуулhан мүнгөөр баригдаhан корабль дамжуулан үгөө hэн. Далайн сэрэгэй Главнокомандалагшын захиралтаар бронекатер «Бурят-Монголой комсомолец» гэжэ нэрлэгдэhэн байна.

1951 оной февраль соо болоhон Бурядай комсомолой организациин XV конференци дээрэ хэгдэhэн ВЛКСМ-эй обкомой тоосоото элидхэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Промышленность болон транспортда хүдэлжэ байhан 5 мянга гаран залуу хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэбүүдые сүм дүүргээ. Жэшээлхэдэ, паровоз-вагонно заводой газорезчик Александр Селиванов 5 жэл соо 8 жэлэй нормо, үрэмдэгшэ Георгий Евдокимов — 11 нормо, 9—12 нормо Городок (мүнөө Закаменск) хотын нүхэд Анисимов, Третьяков гэгшэдэй комсомол-залуушуулай бригаданууд дүүргэээ.

Загарайн аймагай Зэрэйн леспромхозой комсомолшуудай болон залуушуул республикын соогоо нэн түрүүн модо бэлэдхэлгын поточно арга хэрэглээ hэн. hүүлдэнь энэ арга республикын бүхы леспромхозуудта хэрэглэгдэдэг болоhон юм.

1954 оной мартын хоёрто гараhан КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол соо иигэжэ бэшээтэй байдаг: «Ороhо тариа абалгые улам дээшэлүүлхэ, шэнэ баhа боро газар элдүүрилхэ хэрэг гүрэн түрын тон ехэ удха шанартай гэжэ тооложо, КПСС-эй ЦК-гай Пленум hайн дураараа шэнэ газар хахалалгада хүн зониие олоор хабаадуулхын тулада ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ёhотой гэжэ партиина, профсоюзай, комсомолой организацинуудые уялгална».

Энэ тогтоолые манай республикын комсомолшууд болон залуушуул халуунаар угтан абаа hэн. ВЛКСМ-эй райкомуудта, горкомдо, обкомдо олон тоото бэшэгүүд ерэдэг байгаа. Тэдээн соогоо залуушуул hайн дураараа шэнэ газар элдүүрилсэхээр ошохо байhан тухайгаа бэшэдэг hэн. Богонихон болзор соо 1730 иимэ бэшэг ороhон байна.

Загарайн аймагай Шулуутайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй зүгhөө аха дүү Петр, Николай Сажинтан, түмэр замай Улаан-Үдын станциин паровозно депогой залуу хүдэлмэришэдэй зүгhөө кочегар В. Рютин, слесарьнууд Л. Филонов, В. Греков, котельнэ цехэй комсомолой организациин секретарь нүхэр Устьянцев, инженер-механик В. Донец болон бусад Яруунын аймаг ошожо, шэнэ боро газар ашаглалсаха хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлээ бэлэй.

ВЛКСМ-эй Бурядай обком, Улаан-Үдын горком 1600-гаад комсомолшууд болон залуушуулые республикын колхоз, совхозуудта энэ үедэ эльгээгээ. Ганса 1954—1955 онуудта 170,9 мянган гектар шэнэ-ба боро газар элдүүрилэгдэhэн байна.

Захааминай аймагай Үлэгшэнэй дунда hургуули дүүргэгшэд бүхы классаараа колхоздо хүдэлхэ гэжэ шиидээ hэн. Энэ класста hуража байhан 20 хүбүүд, басагад хүдөө ажахын элдэб hалбаринуудта амжалтатайгаар хүдэлжэ байна гээд 1957 оной болоhон Бурядай комсомолой организациин XIX конференциин үедэ табигдаhан ВЛКСМ-эй обкомой тоосоо элидхэл соо хэлэгдэhэн байдаг.

Республикын промышленна предприятинуудта ажаллажа байhан комсомолшууд болон залуушуул ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан гүрэнэй зээридэ гамтайгаар, хамдаар хандаха хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоо. 1958 оной зургаан hара соо комсомолшуудай алмаhан 11,5 миллион түхэриг сэнтэй гүрэнэй зөөри алдарта ойдо Бурядай комсомолой барюулhан бэлэг болоо hэн. Тиихэдээ комсомолшуудай оруулhан урлан нарижуулгын дурадхалнууд 3 миллионhоо дээшэ түхэриг алмаха арга боломжо олгоhон байна.

Республика соомнай энэ үедэ 163 комсомол-залуушуулай hү hаалиин фермэнүүд хоорондоо мүрысэжэ байгаа. Тарбагатайн аймагай (мүнөө Улаан-Үдын) Калининай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Яковлевай даадаг комсомол-залуушуулай hү hаалиин фермэ 1957 ондо республика соогоо түрүү hуури эзэлээ hэн. Эндэ hаамхай үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 2.242 килограмм hүн haагдаа.

Харин hаалишадай дунда Бэшүүрэй совхозой hаалишан Анатолий Николаев шалгаржа, үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 2.600 килограмм hү hааhан юм.

1959 оной июньдэ 176 комсомол-залуушуулай коллективүүд коммунис ажалай коллектив гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ hэн. Нэн түрүүн Улаан-Үдын «Механлит» заводой (мүнөө «Электромашина») Юрий Филипповэй, паровоз-вагонно заводой Николай Болдыревой, нарин сэмбын фабрикын Сергей Шиповэй комсомол-залуушуулай бригаданууд энэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

1963 оной ноябрь соо болоhон Бурядай обласной комсомолой организациин XXII конференциин нээгдэхэ үедэ локомотив-вагон заhабарилгын заводой 6 цех, 2 таhаг, коммунис ажалай коллективүүд байhан байна. Мүн ВЛКСМ-эй 582 гэшүүд коммунис ажалай ударнигууд гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Октябриин революциин 50 жэлэй ойн урда манай республика России Федераци соо түрүүлжэ ябаhан область, хизаарнуудай дунда нэрлэгдээ hэн. Энэ үндэр амжалтада комсомолшуудай оруулhан хубита ехэ байгаа. Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдан дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр локомотив-вагон заhабарилгын заводой комсомолой организаци ВЛКСМ-эй ЦК-гай Дурасхаалай Улаан тугта хүртөө. Кабанскын аймагай Ойморой совхозой, «Электромашина» заводой комсомолой организацинууд «Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй, Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан залуушуулай ажалай хэрэгүүдэй эстафетын» дэбтэр соо оролсохо эрхэтэй болоhон юм.

50 жэл... Эдэ жэлнүүдтэ манай Бурядай комсомол аха нүхэдэйнгөө, эхэ эсэгэнэрэйнгээ хэрэг саашань үргэлжэлүүлэн, алдар солото ажал хэрэгээрээ суурхаа. Мүнөө манай үеын залуу үетэн коммунизм байгуулгын замаар алхална. Амжалтатай яба, Бурядай комсомол!

Н. ПРОКОПЬЕВА,
КПСС-эй Бурядай обкомой дэргэдэхи партийна архивай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

Пропагандистда туhаламжа

АЗИДАХИ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, МАОИЗМЫН ХАРАА ШУГАМ

Партиин XXIV съезд дээрэ баталагдаhан эб найрамдалай программа хадаа эбэй ёhоор зэргэ оршохо гэhэн В. И. Ленинэй сурталда үндэhэлэн, уласхоорондын байдалые зөөлэрүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдал хангаха гэhэн олон хэмжээнүүдые бэелүүлхээр хараална. Социалис нэгэдэлэй гүрэнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүдтэй хамта Советскэ Союзай hүүлэй үедэ бэелүүлhэн гадаадын политическэ хэмжээ ябуулганууд улас түрын байдалда шэнэ hэбшээ оруулhан, Европодохи политическэ уларилые hайжаруулhан, Ази түбидэшье шэнэ алхамууд хэгдэhэн байна.

Ази түбидэ дэмбэрэлтэ хубилалтанууд болонхой. Эдээнэйнь нэгэн гэхэдэ, Вьетнамда дайн болюулагдаа, Лаостохи байдал номгороо, Инди, Пакистан, Бангладеш гурбанай харилсаан hайжараа.

Ази түбидэ аюулгүй байдал хамтаараа байгуулхын түлөө тэмсэл Советскэ Союз эрид шууд ябуулна. Совет гүрэнэй энэ үүсхэлдэ Азиин олониитэ ехэ талархангяар хандана. Тиимэ тула Ази түбидэ аюулгүй байдал хамтаараа хамгаалха гурим тогтоожо, ерээдүйнгөө байдал байгуулха гэжэ эндэхи улад зон тоолоно. Дэлхэйн энэ түбидэ аюулгүй байдал тогтоохо гээшэ Азиин арад зондо илангаяа ехэ удха шанартай. Юундэб гэхэдэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээхи үедэ эндэ дайн сэрэг таhалдаагүй шахуу.

Дэлхэй түбиин хуурай газарай 30 процентые эзэлдэг, дэлхэйн хүн зоной хахад хубиин ажаhуудаг энэ түби хадаа түүхын ехэ удха шанартай политическэ, социальна ехэ хубилалтануудай бэлшэр болоhон байна. Эдээнэй тон шухалань гэхэдэ, энэ райондо хэдэ хэдэн социалис гүрэнүүд бии болоо, колониальна эзэрхэлгын гурим хяаран унажа, Азиин арад түмэн бүрин эрхэтэй боложо, дэлхэй дээрэ гараhан байна. Азиин гүрэнүүдэй хабаадалгагүйгөөр бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи ямаршье асуудал шиидхэгдэхэ аргагүй болонхой. Ушар иимэhээ эндэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүд дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн зоной анхарал татана. Мүн совет арадшье энээн руу анхаралаа ехээр табидаг байна.

Эндэхи дайн сэрэгэй, хёморооной гол шалтагаан юун бэ? Империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулга иимэ шалтагааниинь болоно. Эдэнэр сэрэгэй политическэ бүлэглэлнүүдые энэ түбидэ байгуулаад, Азиин гүрэнүүдые эдээн руугаа татажа оруулна. СЕАТО, СЕНТО, Ази-Номгон далайн совет гэхэ мэтэнүүд олон бии юм. Эдэ бүлэглэлнүүдэй гол зорилго юун бэ гэхэдэ, шадаал hаа, Азиин олон гүрэнүүдые бэе тээшээ татажа, эдэнэрэй баялигые hабартаа оруулhан бэеэрээ Азиин социалис гүрэнүүдые гансаардуулха, тиигэжэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха гэhэн юм.

Сэрэгэй политическэ нэгэдэлнүүдые, союзуудые байгуулхаhаа гадна, НАТО-гой оронууд Азиин, Номгон далайн райондо сэрэгэй олон баазануудые байгуулна. Сэрэгэй эдэ гуламтанууд эндэхи залуу гүрэнүүдэй амгалан байдалдань аюул тохёолдуулна, hүрдүүлнэ.

Азида сэрэгэй зангилаа, хүсэ байгуулжа абаад, империалис хүсэнүүд хэдэ хэдэн газарта сэрэгэй хёмороо үүсхээ hааб даа. 1950 оной зун Америкын Холбоото Штадууд Корейн Арадай Демократическа Республикада сэрэгэй добтолго хээ hэн. Энэнь Ази түбидэхи социализмда эсэргүүгээр хэhэн түрүүшын добтолго болоо бэлэй. Корейн арадай социализмын илалтануудые усадхажа, Хойто Корейе социалис гүрэндэ эсэргүү добтолго хэхэ гуламта болгохо зорилго хархис хүсэнүүд тиихэдэ табиhан юм. Советскэ Союз болон социалис бусад гүрэнүүдээр, мүн эб найрамдалда дуратай дэлхэйн хүсэнүүдээр дэмжэгдэhэн корейн арадай эрид шууд эсэргүүсэлтэдэ хамараа сохюулhан эзэрхэг түримхэйшүүл 1953 ондо эбэй хэлсээ баталха баатай болоhон юм.

Удаадахи ехэ добтолгонь гэхэдэ, Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү, бүхы вьетнам арадта эсэргүү дайн сэрэг болоно. Сэрэгэйнь энэ дүлэн улам саашаа дэлгэржэ, Лаос, Камбоджо дээгүүр тараhан юм. Дайсан эндэшье панхаруутаа. Тиигэжэ 1973 ондо Вьетнамда дай болюулха хэлсээ баталха баатай болоо hэн.

Ази түбиин нүгөө район — Дүтын Зүүн зүг тон ехэ түгшүүрилтэй газар болоhон байна. Дэлхэйн империализмаар, түби бүриин сионис этэгээдүүдээр дэмжэгдэhэн Израилиин сэрэгэй засагаархид эзэрхэг түримхэй ябуулга эрхилээ hэн, тэрэнэйнь хойшолон мүнөөшье болотор усадхагдаадүй.

Мүн Индостанда Инди Пакистан хоёр хоорондоо дайлалдаhан байна. Энэ дайешье тухирагшад баруун оронуудай империалис бүлэгүүд болоно. Маоистнууд эдээнтэй хамжажа, хоолойгоо нэгэдүүлэлсээ hааб даа. Империалис эзэрхэгшэдтэй Хитадай шовинис этэгээдүүдэй хэhэн хамжаан Пакистанай сэрэгэй засагаархидые Индидэ эсэргүүгээр тухирhан байна бшуу. Иигэжэ Ази түбидэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эрид шууд эсэргүү үшөө нэгэ хүсэн — Хитадай хэтэрхэй национализм бэеэ гэршэлжэ үгөө бэлэйл.

Маоистнууд Зүүн-Урда ба Урда Азиин бүхы арадуудые мэдэлдээ оруулха гэhэн hанал бодолтой юм. Пекинэй ударидалга доро Зүүн-Урда Азиин хэдэ хэдэн гүрэнүүдые сэрэгэй-политическэ бүлэглэл болгожо маоистнууд нэгэдүүлхэ хүсэлэнтэй. Индиин ябуулжа байгаа эб найрамдалай политикые буруутуулха, үлэ сэгнэхэ мэтээр маоистнууд дээрэлхүүгээр аашалалдажа, «гурбадахи дэлхэйн» оронуудай үмэнэ нэрыень хухалха гэжэ оролдоно, дэлхэйн оронуудhаа холодуулжа, гансаардуулха гэжэ ехэ хүсэл гаргана. Имэл зорилготойгоор Бангладешэй, Индиин арад зондо эсэргүү хараа шугам бэелүүлнэ. Бирмэ, Шри Ланка, Малайзиин болон энэ багай бусад гүрэнүүдтэй маоистнууд хоёр нюуртайгаар нялтагашалдана. Өөрынгөө ударидахы, дээрэлхүү уг зорилгоёо эдэ оронуудта бэелүүлхын тулада маоистнууд бүхы юумэ хэрэглэнэ — hүйдхэхы харата ябуулгаhаа эхилээд, маогой бүлэгүүдые байгуулха хүрэтэр мэхэ гохоёо гаргана. Эдэнэрэй уг зорилгонь гэхэдэ, Индидэ, Бирмэдэ, Шри Ланкада, Бангладештэ революционно-демократическа хүсэнүүдэй бэхижэн hуурижаха ябадалые тогтонижоруулхагүй гэжэ оролдодог байна. Бирмын хилэ дээрэ маоистнуудай добтолhон тухай мэдээсэл энээние гэршэлнэ. Дипломадуудай хэлэhэнэй ёhоор, нёдондо жэлдэ Бирмын зүүн-хойто тээнь хитад 9 мянган сэрэгшэдые хаяа гэжэ «Крисчен сайенс монитор» газетын Бангкоктохи корреспондент мэдээсээ hэн. Хитадай хилэhээ 50 милиин газарта эдэ сэрэгшэд тараан табигдаа. Жараад оной тэн багhаа эхилээд, Бирмын буhалгаашадта хитадууд буу зэбсэгhээ гадна командирнуудые эльгээдэг болонхой.

Араб арадуудайшье нюдэндэ маоистнууд бэеэ гэршэлээ. Дүтын зүүн зүгтэ дайн сэрэгэй эхилхэтэй хамта Израилиин булимтарhан газар дайда арабуудтань бусааха хэрэг дэмжэхэбди гэжэ Пекин найдуулhан байгаа. Теэд сэрэгэй дүлэнэй улам ехээр дэлбэрхэдэнь, маоистнууд ямар нэгэн хэмжээ абахаhаа арсаа hэн. Эндэ буудалдаа болюулха гэhэн резолюци Аюулгүйн Советдэ зүбшэлгэдэ Хитадай түлөөлэгшэ хабаадаагүй hэмши гү даа. Тон hүүлэй жэшээ харуулая. Дүтын Зүүн зүгтэхи ООН-ой онсо эрхэтэй хүсэнүүдые 1974 оной октябрь болотор байлгаха гэhэн шиидхэбэри Аюулгүйн Совет абаhан байна. Хитадай делегаци энэ резолюци дэмжэхэhээ дахин арсаба. Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахагүйбди гэжэ мэдүүлээ. Иигэжэл байха зуураа Пекин Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн байлдаанда араб оронуудай тала харадаг Советскэ Союзай хараа шугамые элдэб эсээр хардадаг гүрдэдэг байна. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хараа шугам араб арадуудай, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ ехэ hаад тойбо татана. «Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэды гоё гоёор хэлээшье hаань, Советскэ Союз араб оронуудай аша туhые эрид шууд хамгаалжа байhыень эли тодоор хаража байнабди», — гэжэ «Аш — Шааб гэжэ Ливанай газетэ бэшэнэ.

Азида аюулгүй байдал хамтаараа байгуулха гээшые буруушаагаад, мэнэ hая американ империализмые хяа хараажа байhан маоистнууд Азида США-гай сэрэгээ байлгахадань, нэгэшье хориногүй, абяа шэмээгүй болоод байна. Гэхэhээ гадуур «Нью-Йорк таймс» гэжэ американ газетын тэмдэглэhэнэй ёhоор, 1972 онтой сасуулбал, Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодомжо тоншье ондоо болонхой. «Нэгэл Хитад» гэжэ мэдэрдэг болоо hаа, Холбоото Штадуудтай дипломатическа харилсаа байгуулжа болохо гэдэг hаа, энэ газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, энээн тухайдашье, Тайваньда байhан Америкын сэрэгшэд тухайдашье, Пекиние хуулита гансахан правительство гэжэ Вашингтоной мэдэрхэ тухайдашье хитадууд абяа гарахаяа болинхой.

Диего-Гарсия гэжэ аралые Индиин океандахи Америкын сэрэгэй томо бааза болгохо гэhэн Пентагоной hанаашалга эндэхи райондохи оронуудай hанаа ехээр зобооно. Теэд маоистнууд энэ асуудал тушаа абяа шэмээгүй зандаа. Эдэнэрэй гадаадын хараа шугамаа бэелүүлдэг гуримые ажаглахада, Пентагоной энэ hанаашалгые Пекинэй шэмээгүйхэнөөр зүбшөөhэниинь гайхалтайшье бэшэ ха даа гэжэ «Линк» газетэ бэшэнэ. Империализм, колониализмда эсэргүүгээр тэмсэдэг хэбэртэйгээр бэеэ hайрхадаг Пекин үнэн дээрээ империалис гүрэнүүдэй аша туhада харюусадаг политика бэелүүлжэ байнхай гэжэ Индиин газетэ тэмдэглэнэ. Уласхоорондын байдалай түгшүүрил hулаpуулжа эхилhэн, Афро-азиин оронуудтай Советскэ Союзай хани барисаа байгуулhан ушар, «гурбадахи дэлхэйн» оронуудай үмэнэ Пекинэй нэрэ хүндын буураа байhан ушар Маогой хүтэлбэрилэгшэдэй дээрэлхүү хараа түсэбые буруу hүргэнэ гэжэ «Линк» саашань бэшэнэ. Байгша оной январь hарада болоhон Парасельскэ аралнууд дээрэ КНР Урда Вьетнам хоёрой тулалдаан энэ багай районой арад зоной hанаа зобоогоо. Зүүн-Урда Азиин оронууд: Филиппины, Таиланд, Малайзи, Сингапур, Индонези Хитадай энэ үйлэ хэрэгыень зэбүүрхэжэ хараhан байна.

Ази түбидэ аюулгүй байдал хамтаараа байгуулха гэжэ Советскэ Союзай гаргаhан үүсхэлые буруу hүргэхэ гэжэ маоистнууд бүхы шадалаараа шармайна. Теэд энэ үүсхэл дэмжэгдэжэ эхилэнхэй. Энэ районд аюулгүй байдал хамтаараа байгуулха гээшэ ямар нэгэн бүлэглэл бии болгохо гэhэн бэшэ, харин энэ түбидэхи бүхы гүрэнүүд эб найрамдал байгуулхын тулада бултадаа хүсэл оролдолгоёо гаргаха ёhотой. Тиимэhээ Ази түбидэ хамтаараа амгалан байдал хангаха гэhэн совет дурадхал «Хитадта эсэргүү» удхатай гэжэ баруунай зарим ажал ябуулагшадай баталамжа ямаршье үндэhэгүй юм. Энэ худал хуурмаг шашалдаае тодожо абамсаараа Хитадай премьер Чжоу Энь-лай «ородууд Хитадые сахариг соо хааха hанаатай» гэhэн байна. Иимэ мэдүүлгын тон буруу байhан тухай хэлэлтэшьегүй.

Советскэ Союзай энэ дурадхалые Азиин томо гүрэнүүд — Инди, Бангладеш болон бусад дэмжэнхэй. Австралиин хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ энэ дурадхал hайшаажа байhанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Инди ошожо хэhэн хэлсээнүүдтэ энэ асуудал зүбшэгдэhэн байна. Советскэ Союз Инди хоёр энэ районд амгалан тайбан байдал тогтонижоhой гэжэ ехэ оролдоно гээшэ. Эб найрамдалда дуратай дэлхэйн хүсэнүүд энэ асуудалые бүри мүhэн дэмжэнэ. Ази түбидэ аюулгүй байдал хамтаараа хамгаалха, эндэхи оронуудай харилсаа үргэдхэхэ тухай дурадхал үргэнөөр зүбшэхэ үүсхэл Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Совет гаргаба.

Национальна бэеэ даанхай, социальна хүгжэлтын бата нэгэдэлтэй хүсэнүүд социализмын түгэс нэгэдэлтэй хамтархадаа, Ази түбидэ хамтын аюулгүй байдал хангаха гол түшэг тулгуури мүн болоно.

Н. МАРАЕВ,
Зүүн-Сибириин технологическа институдай философиин, научна коммунизмын кафедрын доцент.

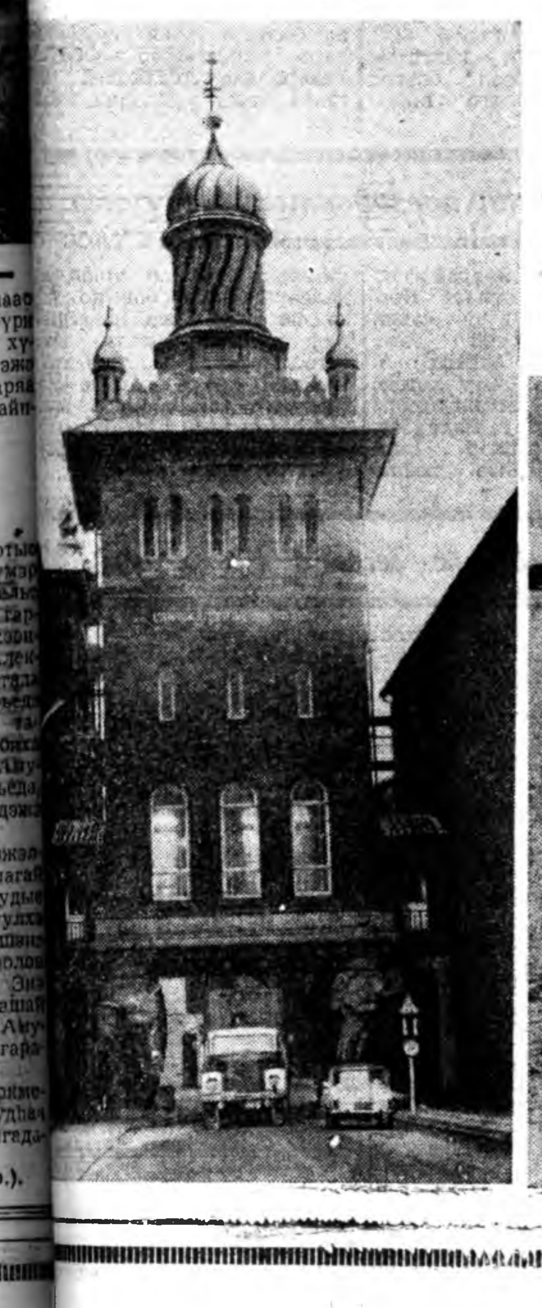
КОПЕНГАГЕН ХОТОДО

Копенгаген — Даниин ниислэл. Энэ хото оронойнгоо газарай [illegible] процентые эзэлдэг. Гэбэшье эндэ Даниин бүхы хүн зоной 30 шахуу процентнь ажаhуудаг юм.

Ниислэл хотодо ороной промышленна предприятинуудай дүрбэдэхи хубинь оршодог, ороной гадаадын гүрэнүүдээр ябуулдаг худалдаа наймаанай хахадынь Копенгагенай порт дээгүүр гарана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Копенгаген — Даниин ниислэл, ороной промышленна томо түб; городой хотын дунда зуун жэлнүүдэй үйлсэнүүдэй нэгэн харилагдана; «Русалочка» гэжэ суута скульптура — Даниин ниислэлэй гоё hайхан газарнуудай нэгэн гэжэ тоологдодог.

БТА—ТАСС-ай фото.

„МҮНӨӨ ҮЕЫН БА ЕРЭЭДҮЙН НИИСЛЭЛ ХОТО"

hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай ба Перугай хоорондохи харилсаа холбоон нилээд үргэдэжэ байна. Лимэдэ байдаг АПН-эй корреспондент Густаво ВАЛЬКАРСЕЛИИН гуйлтаар СССР соогуур аяншалhан Перугай зарим хүнүүд Москва тухай hанамжануудаа хубаалдаба.

Перугай түүхын академиин президент Альберто Тауро дель Пино:

— Кремлиин түхэл дүрсэ бүхы дэлхэйн арад зондо мэдээжэ болонхой. Улаан талмай, Ленинэй Мавзолей бүгэдэндэ танил юм. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэhэ hуури табигшые гүнзэгы сэдьхэлhээ хүндэлжэ байhанаа мэдүүлэн, Мавзолейн дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табихын тула хүнүүд эндэ ерэдэг.

Москва хото иишэ тиишээ хотирон урдадаг Москва голые зубшан hуурижанхай. Гоё hайхан паркнууд ба скверүүдтэй, мүнхэлэлгын хүшөө барилганууудтай, огторгой хадхан үндыhэн барилгын крануудтай, түүхын ба дэбжэлтын туйлай ехэ амжалтануудые элирхэйлэн гэршэлhэн мантан томо байшангуудтай, ордонгуудтай энэ хото хүн бүхэнэй дура татадаг, сэдьхэл буляадаг юм. Эндэхи хүн зоной хүндэмүүшэ hайн, урин налгай байhан дээрэhээнь, Баруун гүрэнүүдэй хото городуудта орходоо, хүнүүд Москвада түргөөр дададаг байна.

Перугай Уран зохёолшодой, уран зураашадай национальна ассоциациин түрүүлэгшэ Роса Эрнандо:

— СССР-эй ниислэл — бурьялма ажабайдалтай, үзэсхэлэн hайхан хото мүн. Юун бултанhаа үлүү ехээр хадуугдааб? Юрэдөөл, москвагайхидай аха дүүгэй хани барисаан, совет хүнүүдэй hаналаа нэгэдэлгэ, арад зоной hайн байдал тухай эдэнэй арюун hанал бодол, хүсэл эрмэлзэл эгээн лэ үлүү ехээр зүрхэ сэдьхэлдэмни хадуугдаа.

Перугай, Советскэ Союзай залуушуулай июниин 5—20-до Лимэ хотодо болохо нэгэдэхи фестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Рауль Нуньес:

— Москва — дэлхэй дээрэ эгээн лэ гоё hайхан, арюун сэбэр, хүндэмүүшэ хотонуудай нэгэн мүн. Архитектурна хүшөөнүүдээрээ, бусад үзэсхэлэн hайхан газарнуудаараа, хотын хүгжэлтөөр Москва хүн бүхэнэй ухаан бодолдо бүхөөр хадуугдадаг байна. Гэбэшье эндэхи зоной халуун анхарал оролдолго, урин дулаан сэдьхэл нэн түрүүн хүнэй анхарал татадаг юм. Москвагайхид — hонюуша зантай зон.

Москва — политическэ, соёлой, эрдэм наукын, спортын гол шухала ушар хэрэгүүдэй боложо байдаг хото болоно. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс, 1973 оной универсиада энээние элирхэйлэн гэршэлнэ. Дэлхэйн түрүү үзэлтэй залуушуулай түлөөлэгшэд hаяхан боложо үнгэрhэн Ленинскэ комсомолой съездын хүдэлмэридэ хабаадаhан байгаа.

Москва — мүнөө үеын ба ерээдүйн ниислэл хото.

Журналистикын талаар национальна шангай лауреат, поэт Уинстон Оррильо:

— Би хоёр удаа — 1969, 1973 онуудта Москвада ошохо зол хубида хүртөө hэм. Эдэ дүрбэн жэлэй турша соо хото ямараар хубилаа гээшэб! Тэрэ урган хүгжөө, бүри hаруул hайхан болоо. Университедүүд, hургуулинууд, библиотекэнүүд, музейнүүд, ниитын эмхи зургаануудай байшангууд, паркнууд, саад сэсэрлигүүд, үргэн ехэ үйлсэ гудамжанууд, бульварнууд — эдэ бүгэдэ Москвае улам үзэсхэлэн hайхан, болбосон түхэлтэй болгоно.

Хүн зоноорнь хото городые сэгнэдэг гээшэ. Москвагайхид — эгээлэй юрын, соггой, хүхюун, урин зулгы, хүндэмүүшэ зон юм. Эдэмнай эршэтэ ажалаараа, hүбэлгэн ухаагаараа, хүсэл эрмэлзэлээрээ түүхэ бэшэжэ байhан хүнүүд лэ.

(АПН).

ЗЭМЭТЭЙЛ hАА—ХАРЮУСА

Үбшэнтэн больницада хэбтэжэ бэеэ аргалуулhандаа гүрэндэ мүнгэ түлэдэггүй, харин гүрэн гаргашыень бэе дээрээ даажа абадаг гээшэ. Энэ хадаа Коммунис партиин, Совет гүрэнэй арад зонойнгоо амгалан тайбан байдалай, энхэ элүүрэй түлөө тон ехэ анхарал хандуулдагайнь hайхан гэршэ болоно ха юм.

Зүгөөр зарим хүн юрэ үбдэхэhөө гадна, архиин hогтуугаар харгын усалда ороод гү, али наншалдаад, элүүр, байhан бэеэ гэмтээгээд, хэдэн хоногоор үбдэхэ ябадал гаргадаг байна. Иигэжэ өөрын гэмээр үбшэ олоhон хүн ажахыиа, гүрэндэ, аргын газарнуудта ехэ хохидол ушаруулдаг байна. Юуб гэхэдэ, эдэ үбшэнтэниие гүрэнэй мүнгөөр аргалдаг, эдеэлүүлдэг, хүдэлмэридөө гараагүй үдэрнүүдыень түлэхэ баатай болоно. Эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, СССР-эй Верховно Совет 1973 оной июниин 25-да «Өөрын гэмээр усалтажа, үбшэлhөн хүнүүдые аргалхадаа, тэрээнhээ түлбэри абаха» гэhэн Указ гаргаа hэн.

Тэрэ Указай ёhоор hаяхан хэдэн хүн хэhээгдэбэ. Жэшээлхэдэ, С. Собенников гэгшэ аминдаа ябаhан хүниие сохижо гэмтээгээд, тэрэниие аргалуулхын түлэ 204 түхэриг түлэбэ.

Улаан-Үдын Советскэ районой суудай шиидхэбэреэр өөhэдын гэмээр хохидолдо ороод, больницада хэбтэжэ аргалуулhандаа А. Карбаинов 27 түхэриг 20 мүнгэ, В. Казаков 58 түхэриг 8 мүнгэ түлэжэ hалабад.

Энэ ушар хадаа архидадаг, наншалдадаг, харгын аварга хэдэг заримашуулые бэеэ hайнаар абажа ябадаг болоhыень үшөө дахин hануулна гээшэ.

М. МУРУЕВА,
юрист.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Зүб замаар

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци США дахи уулзалгануудаа һаяхан дүүргэбэ. Энэнь Холбоото Штадуудта совет парламентаринуудай түрүүшын ошолго болоно. Харин хэблэл тус айншалгын дүнгүүдые үргэнөөр тайлбарилха зуураа, СССР США хоёрой хоорондохи харилсаанай амжалтатайгаар заһаржа байһанай шэнэ гэршэ, мүн совет-американ холбоо барисаа али алиндаа ашатай туһатайгаар саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ горитой хубита болоно гэжэ тоолоно.

Эдэнэр американ конгрессменүүдтэй, тусхай тушаалтадтай, экономико эрхилдэг бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдтэй урагшатайгаар уулзажа, совет-американ харилсаанай шухала асуудалнуудые хаража үзөө. Залан сэхэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Эдэ хөөрэлдөөнүүд али али талын бодомжын ёһоор, хоёр ороной үгээ ойлголсолгодо, этигэлсэлгэдэ туһа хүргөө.

Совет, американ парламентаринуудай һанамжануудаа мэдэлсэлгэ шухала удхашанартай. Юуб гэхэдэ, «хүйтэн дайнай» тала баридаг бүлэглэл США-гай конгресстэ мүнөө эдэбхитэй боложо байнхай. Шахардуу байдалай һуларалгые һаатуулха гол зорилго урдаа табидаг капитолиин «харсаганууд», хамагай түрүүндэ, сэрэгэй промышленна бүлэглэлнүүдэй ба сионис этэгээдүүдэй табималнууд сэрэгэй гаргашада мүнгэ зөөри бүри ехээр һомолуулха гэжэ оролдодог байһаар, худалдаа наймаан тухай совет-американ хэлсээе эсэслэн баталалга һаатуулха гэһэн һэдэлгэ гаргана. Худалдаа наймаа эрхилхэдэ эгээн таарамжатай оршон байдал бии болгогдохо ёһотой гэжэ хэлсээгээр хараалагданхай юм.

Энэ бүлгэмэй һаад тойбо татаһан дээрэһээл совет-американ харилсаанай хүсэһэнһөөмнай удаан заһаран һайжаржа байһые обёоронгүй үнгэржэ болохогүй. Теэд энэ талаар тус бүлэглэлэй эсэргүүсээшье һаань, горитой дэбжэлтэ туйлагдаа. Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха түрүүшын алхамууд хэгдээ. хоёр ороной хоорондын экономическа научно-техническэ харилсаа холбоон улам үргэдэнэ, элдэб һалбаринуудаар, элдэб тушаал зэргэтэнэй дунда совет-американ холбоон хододоо бэелүүлэгдэнэ. Худалдаа наймаанай асуудалнуудаар совет-американ хамтын комиссиин 4-дэхи сесси һаяхан Вашингтондо болоод дүүрэбэ. СССР США хоерой хоорондохи худалдаа наймаанай холбооe үргэдхэхэ шухала гэжэ сессидэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар тоолоһон байна. Советскэ Союзай республика, хизаар ба областьнуудай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэдэй делегаци США-да ошоод байна. УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко тус делегацые толгойлно.

Хоёр ороной хоорондо энхэ тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн хараа бодолой зүб байһые ажабайдал үнэмшэсэтэйгөөр гэршэлнэ. США-гай Президент Р. Никсонтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Москвада хоёр жэлэй урда тээ уулзаха үеэр энэ хараа бодолой эхин табигдаһан юм.

«Хүйтэн дайнай» оршон байдалые тэхэрюулхэ оройдоо аргагүй болгохын тула совет-американ харилсаае саашадань һаадгүйгөөр һайжаруулха тухай мүнөө хэлэгдэнэ. Тиихын тула мүнөө юу хэхэ шухалаб гэхэдэ, «бухы зэбсэгтэ тулалдаануудые, хамагай түрүүндэ Зүүн-Урда Азидахи, Дүтын Зүүн зүгтэхи тулалдаануудые тааруугаар огтолон болюулха ниитэевропын зүблөөндэ хабаадаһан дээдэ тушаалтадай худэлмэрииe амжалтатайгаар дүүргэхэ, ядерна ба бусад зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал болюулха, хүсэд тэгшэ эрхэтэйгээр, али алиндаа ашатай туһатайгаар, ямаршье газаашалгагүйгөөр, гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарадсаха һэдэлгэ гаргангүйгөөр экономическа, научно-техническэ, соёлой харилсаа холбоо улам хүгжөөхэ хэрэгтэй» гээд СССР-эй Верховно Соведэй делегациин толгойлогшо Б. Н. Пономарев Вашингтондо, конгрессменүүдтэй уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байха юм.

Хани барисаан, харилсаа холбоон

Совет-нигер харилсаае үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ зорилготойгоор Нигериин гүрэн түрын, федеральна сэрэгэй правительствын толгойлогшо генерал Якубу Говон СССР-тэ ерээд, үнгэрэгшэ неделидэ уулзалгануудаа дүүргэбэ. Хоёр ороной хоорондын хани барисаа, үрэ ехэтэй харилсаа холбоо саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэдэ эдэ уулзалгануудай туһалхань дамжаггүй.

Нигери хадаа зонойнгоо тоогоор (80 миллион хүн) Африкадахи эгээн томо орон юм. Мүнөө хүгжэлтынгөө шухала шатада оронхой. Экономическа талаараа үнэхөөр бэеэ даанхай болохо ябадалтайнь холбоотой шухала асуудалнууд колониализмын дарлалтаһаа һаяшагай мултараад, хүгжэжэ эхилһэн бусад оронуудайхидал адляар тэрэнэй үмэнэ табигдана. Энэ орондо байгаалиин баялиг угаа элбэг юм. Тэдэнэй гол шухалань — нефть болоно. Гэхэ зуура, Нигериин «хара алтые» хариин нефтиин монополинууд һая болотор хиналтагүйгөөр эзэмдэжэ байһан юм. Оронойнгоо баялигуудые арад зоной аша туһада зорюулхын тула Нигериин правительство һүүлэй жэлнүүдтэ сэхэ шууд ябуулгануудые хээ. Гадаадын нефтиин компанинуудай акцинуудые хиналтадаа абаа, национальна нефтиин корпораци тогтоон, ороной нефтяной промышленностиин үндэһэ һуури табяа. Энэ талаар үндэһэн кадрнуудые бэлдэлгэдэнь Советскэ Союз Нигеридэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ: кадрнуудые бэлдэхэ һуралсалай түбэй барилга Варри городто түгэсхэгдэхээ байнхай, тэрэнэй түхеэрэлгэнүүд, мүн һуралсалай хэрэгсэлнүүд манай оронһоо һаядаа эльгээгдэхэ.

Нигеридэ металлургическа хэдэ хэдэн томо барилгануудые хэхын тула хоёр орон хоорондоо гол шухала харилсаа тогтоохо гэжэ Я. Говоной манайда ерээд байха үеэр хэлсэгдээ. Совет геологууд Кваврa штадта түмэрэй рудагай нилээд ехэ нөөсые олоо. энэнь тус предприятиин түүхэй эдэй бааза боложо шадаха. Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин, нефтиин промышленностиин, хүдөө ажахын ба элүүрые хамгаалгын талаар харилсаа холбоон үргэлжэлүүлэгдэхэ болоно.

Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар СССР-эй ба Нигериин баримталдаг хараа бодол аб адли гү, али дүтэрхы гэжэ Москвада болоһон хэлсээнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ. Энэмнай бүхы дэлхэй дээрэхи шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдал хангаха зорилгоор хоёр ороной харилсаа холбоо хүгжөөхэдэнь таарамжатай хараа бодол болохо.

Инди: хархис этэгээдүүд нэгэдэнэ

Индира Гандиин бэелүүлдэг түрүү хэмжээ ябуулгануудта дурагүйлхэдэг энэ орондохи хархис хүсэнүүдэй эдэбхитэй боложо байһые Индидэ һүүлэй үедэ болоһон ушарнууд гэршэлжэ үгэнэ. Энергетическэ ба валютно-мүнгэн сангай талаар капиталис оронуудта боложо байһан түгшүүрилһээ, тэрэшэлэн правительствын экономическа хэмжээ ябуулгануудые энгэй капиталай ба помещигүүдэй һаатуулдаг байһанһаа уламжалан, орон дотор бэрхэшээл тохёолдодог юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ һуларһан байдалаа һэргээн заһахын тулада хархис хүсэнүүд эсэргүү добтолго хэхын тулада эдэ бэрхэшээлнүүдые хэрэглэхэ һэдэлгэ гаргана.

Тус баримтануудай Индиин парламентда хаража үзэгдэхэдэ, эдэ бүхы гэмтэ ябуулгануудай түлөө хэн сэхэ харюусалгатайб гэжэ нэрлэн заагдаһан байха юм. Энэ хадаа Джана Сангх гэжэ хархис шажанай-шовинис үзэлтэй парти, тэрээнтэй хойнолдодог РСС гэжэ сэрэгэй фашис шахуу эмхи болон бусад болоно. Эдэ эмхинүүдые хуули бусын гэжэ дары соносхохо тухай парламентын депутадууд эрилтэ хээ.

Монополистнуудай, помещигүүдэй, нэлэнхыгээр аралжаа наймаа хэгшэдэй, шанга шадалтай таряашадай аша туһые харадаг баруунай үзэл баримталдаг долоон оппозиционно парти өөһэдыгөө тараһан дээрэ һаяхан соносхоһониинь мэдээжэ болоо. Зүгөөр парламентда өөһэдынгөө ябуулгын шүүмжэлэгдэһэн дээрэһээ тэдэнэр нимэ юумэ хээ бэшэ. Харин орон доторхи засагые өөрынгөө гарта абаха һэдэлгэ хэхын тулада Индиин Национальна конгресс гэжэ зонхилхы партитай тэмсэжэ, ИНК-да добтолго эмхидхэжэ шадахаар нэгэдэмэл парти байгуулха гэжэ тэдэнэр шиидэһэн байна бшуу.

Баруунай үзэл баримталагшадай оролдолгодо Индиин түрүү, демократическа хүсэнүүд харюу сохилто үгэдэг байна. Тэдэнэр хархис хүсэнүүдэй үсэрэлдөөшье һаань, түрүү социально-экономическа шэнэдхэлгэнүүдые правительство шууд сэхээр үргэлжэлүүлэн бэелүүлхэ ёһотой гэһэн эрилтэ хэнэ. Орон доторхи түрүү демократическа шэнэдхэлгэнүүдые таһалдуулха гэжэ хархис хүсэнүүдэй һэдэдэг тухай хэлэхэдээ, Индиин премьер-министр Индира Ганди иигэжэ мэдүүлээ: «Тэдэнэй һэдэлгэнүүд урагшагүйдэхэ гэжэ би һананаб. Индидэхи ажабайдалтай демократическа гол ёһонууд гүнзэгы бүхэ үндэһэ һууритай». «Баруунай үзэл хэтэрмэ ехээр баримталагшадта эсэргүүсэн тэмсэхэ, ажалшадай аша туһые хамгаалха, зүүнэй үзэл баримталдаг ба демократическа хүсэнүүдэй үргэн фронт байгуулха гээшэ мүнөө үедэ Индиин коммунистнуудай урдаа табидаг гол зорилго болоно» гээд КПИ-гэй Национальна соведэй Генеральна секретарь Раджешвара Рао онсолон тэмдэглэһэн байна.

Э. БАСКАКОВ, Г. СКОБЕЛЕВ, А. БИРЮКОВ. (ТАСС).

ФОТО РЕПОРТАЖ

„АЖАЛ МАНИИЕ УРЯАЛНА!“

Буряадай һургуулинуудай ахамад классуудай һурагшадай ажалай отрядуудай областной слет һаяхан үнгэргэгдөө. Улаан-Үдэдэ иимэ отрядууд эгээл түрүүшынхеэ нёдондо бии болгогдоо. Тиихэдэ тэрэ отрядуудай гэшүүдэй хамтын тоо 700 болоо һэн. Мүнөө жэлдэ 850 юм.

Үнгэрэгшэ жэл һургуулинуудай ажалай отрядууд республикын колхоз, совхозуудта барилгын болон бусад организацинуудта ошожо нилээд ехэ туһа хүргэһэн юм.

Улаан-Үдын найман һургуулиин 9-дэхи класс дүүргэһэн һурагшад эдэ отрядуудта абтаа. Тэдэнэр зундаа республикын колхоз болон совхозуудта, городой барилга дээрэ нэгэ һарын туршада хүдэлхэнь.

«Минии хэһэн ажал республикымни ажалтай ниилэнэ!» гэһэн уряа доро тэдэнэр хүдэлхэ юм. Класс бүхэн нэгэ отряд гэжэ тоологдоно. Командирынь — багша хүн, харин комиссарынь — һурагша.

Жэшээнь, Улаан-Үдын 3-дахи һургуулиин отрядта 30 хүн ороно. Багша Наталья Андреевна Фролова командираар томилогдоо. Тус отрядай гэшүүд ЛВРЗ-дэ наян байратай гэр, хамтын байра барилсаха юм. Тиихэдэ 36-дахи һургуулиин отрядай командираар географи заадаг багша Лидия Сергеевна Баландина болонхой. Отряд июниин 4-һөө Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоздо хүдэлхэ.

«Ажал маниие уряална!» гэжэ дуулалдан, үхибүүд һайн хүдэлхэеэ тангариглаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ахамад классуудай ажалай отряд жагсаалдаа. 2. 3-дахи һургуулиин отрядай комиссар Люда Фролова үгэ хэлэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалганууд тухай материалнууд. Нютаг нютагай һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй горкомдо. «Тэндэ. Таазада» — П. Натаевай корреспонденци. «Фермэдэ — ажахын тоосоон» — Н. Даниловай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Газарай татаса» — А. Рыжковой корреспонденци. СССР-эй Наукануудай академи ба тэрэнэй президентнүүд тухай хөөрөөн. Орон доторой һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саана. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Мүшэхэн» гэһэн октябрятанарта зорюулагдаһан тележурнал 18.35 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 19.35 — «Совет хүнүүдэй дэлхэйн ажабайдал хараанай һанамжа» гэһэн дамжуулга хэгдэхэ. 20.05 — «Яяна» — телеочерк. 20.20 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 21.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 21.20 — Соносхолнууд. 21.25 — А. Щитов. «Тайга-тайга». Улаан-Үдын телевидениин зүжэг харуулагдаха.

ЭГЭЭН БЭРХЭ ШАТАРШАД НИЦЦЭДЭ СУГЛАРХАНЬ

✪ М. Ботвиннигай хөөрөөн. ✪ Хуушан ёһо гури... гү, али шэнэ онол арга зоримгойгоор шэнжэлэн бэдэ... рэлгэ гү? ✪ Бэрхэ залуу шатаршад олошорно. ✪ Ха... кубогта хүртэхэ гээшэб?

ШАТАРАЙ бүхэдэлхэйн XXI олимпиада байгша оной июниин 6-да Ниццэ хотодо нээгдэхэнь. Уласхоорондын шатарай федерациин (ФИДЕ) эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо энэ мүрысөөн зорюулагдаха байна. Тус олимпиадада, шатарай хүгжэлтэдэ хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудта харюусаха гүйлтатайгаар ТАСС-ай спортивна редакци дэлхэйн экс-чемпион, профессор М. БОТВИННИГТА хандаба.

— Бүхэдэлхэйн олимпиада — туйлай ехэ ушар хэрэг болоно, — гэжэ М. Ботвинник хэлэбэ. — 400 гаран гроссмейстер, мастер, тодорхойлон хэлэхэдэ, манай үеын эгээн бэрхэ шатаршад эндэ сугларха юм.

Хэрбээ шангай һууринуудта гараха аргатай командануud, тухай хэлэхэ болоо һаа, СССР-эй, Югославиин ба Венгриин командануудһаа гадна, США-гай суглуулагдамал командын шатаршадые дурдаха болоно. Тиигэбэшье, һүүлэй мэдээнүүдэй ёһоор, эгээн бэрхэ шатаршан Р. Фишергүйгөөр Холбоото Штадуудай команда энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха байна.

Юрэдөөл, хэдыдэ, ямар мүрысөөндэ хабаадаха байһанаа дэлхэйн чемпион өөрөө мэдэхэ ёһотой юм ааб даа. Тиигэбэшье Фишер уласхоорондын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, бэлиг шадабаряа шатарта дуратайшуулда дахинаа харуулха байха гээд найданабди. Энэнь имагтал тэрээндэ ашатай туһатай байхаһаа гадна, шатар наада хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ бшуу.

Һүүлэй үедэ шатарай искусствада хуушан ёһо гурим баримталагдажа, шэнэ онол арга зоримгойгоор шэнжэлэн бэдэрэлгэдэ тойбо татаһан байна. Шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ анхаралаа багаар табидаг гроссмейстернүүдтэ энэ хараа шэглэл ехэ аюултай. Тиигэжэ эдэнэр сагһаа урид мэргэжэл шадабаряа балартуулжа магад лэ. Энэ ушарһаа боложо, зарим элитэ мэдээжэ шатаршад сагһаа урид мэргэжэл шадабаряа гээжэ захалһан байха юм.

Мүнөө залуу үеын шатаршадай олоороо урган гаража байхыень адагланабди. Бэрхэ залуу гроссмейстернүүд, мастернууд олошороо. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, СССР-һээ — А. Карпов, А. Белявский, Югославиһаа — Л. Любоевич, Венгриһээ — З. Рибли, А. Адорьян, Швециһээ — У. Андерссон, Аргентинэһээ — М. Кинтерос гэгшэд болон...

Бэлигтэй бэрхэ залу... шуул Ниццэ хотодо болон... һайнаар на... дажа, шанга тэмсэлэй үе... һонирхолтой олохон парт... нуудаараа шатарта дурат... шуулые баярлуулха байха...

Совет команда тухай хэл... хэ болоо һаа, дээрэ дурд... даһан А. Карпов ман... эгээн бэрхэ залуу шатарш... дай нэгэн болоно. Һүү... жэлнүүдтэ тэрэнэй бэл... шадабари түргөөр урга... хүгжэһэн байна гээд М... Ботвинник хөөрөөгөө дүүр... гэбэ.

***

Шатарай бүхэдэлх... олимпиада хоёр жэлдээ н... удаа үнгэргэгдэдэг бай... 1952 онһоо хойшо сов... шатаршад иимэ мүрысө... нүүдтэ хабаадахадаа, ФИДЕ... гэй алтан кубогта 11 дах... хүртэһэн байха юм. Он жэ... нүүдэй үнгэрхэ тума илал... туйлаха гээшэ улам хүшэ... бэрхэтэй болоно. Ушары... юуб гэбэл, бусад коман... нуудай гэшүүдэй мэргэж... шадабари ургана, бэлигт... бэрхэ залуу шатаршад ол... шорно. Югославиин, Вен... риин, США-гай, Чехосло... киин, Аргентинын суглу... лагдамал командануудые энэ талаар дурдалтай.

Жэшээнь, хэрбээ 19... ондо манай гроссмейсте... нүүд хоёрдохи һуури э... һэн командаһаа 8,5 очк... гоор уридлаһан байгаа һаа, харин 1972 ондо оройдо... 1,5 очкогоор түрүүлээ һэ... Тиихэдэ Венгриин шата... шадтай һүүлшынгээ на... данда уулзахадаа, 2,5:1... очкотойгоор шүүжэ, түрү... һуурида гараһан юм.

Югославиин Скопле хот... до үнгэргэгдэһэн һүүл... олимпиадада 63 коман... хабаадаһан байгаа. Бүхы т... бинүүдэй 80 ороной шата... шад Ниццэ хотодо ерэхэ... хүлеэгдэнэ.

А. Карпов, В. Корчно... Б. Спасский, Т. Петрося... М. Таль, Г. Кузьмин сов... командын бүридэлдэ оро...

Мүрысөөн июниин 30-... дүүрэхэ юм.

(ТАСС-ай корр.).

Хилын саанаһаа

· телефон · телеграф · радио

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй онсо яаралтай заседани боложо, Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тарааха тухай хэлсээе зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ хэлсээнтэй дашарамдуулан, тогтоол баталан абаа. 13 гүрэнэй түлөөлэгшэд энэ тогтоолые һайшааһан байна. Тиихэдэ Хитадай түлөөлэгшэ тэрэниие дэмжэхые арсахадаа, ООН-ой зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалые Аюулгүйн Соведэй али бүхы зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахагүй байнабди гэжэ мэдүүлээ.

Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тарааха тухай хэлсээ бэлдэлгын олон хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан дээрэһээ Советскэ Союз энэниие үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ сааг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик Совет правительствын даалгабаряар Аюулгүйн Соведтэ элидхэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Сириин Президент Хафез Асадта амаршалгын бэшэг эльгээхэдээ, Израилиин булимтарагшадай эзэлһэн Сириин газар нютагуудые сүлөөлэлгэ энэ хэлсээгээр эхилбэ гэжэ тэмдэглээ һэн гээд СССР-эй түлөөлэгшэ Аюулгүйн Соведтэ һануулба. Энэнь Советскэ Союзай, мүн Сиритэй хани барисаатай бусад гүрэнүүдэй зүгһөө хэлбэришэгүй дэмжэлгэ, туһаламжа абажа байһан сири арадай эрэлхэг тэмсэлэй үрэ дүн болоно.

Сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тараалгада хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ асуудалда бүтэмжэтэй һайнаар хандаһан Сириин хараа бодолые СССР-эй правительство үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ Я. А. Малик мэдүүлээ. Энэ хэлсээн хадаа Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүдэй булимтаран эзэмдэлгэһээ Араб газар нютагуудые бүрин сүлөөлхэ гол зорилго шиидхэхэ шухала алхам болоно гээд Советскэ Союз тоолоно. Хэрбээ али бүхы талануудай Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата эб найрамдал хангахые үнэхөөрөө хүсөөд байгаа һаань, энэ зорилго шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

ЛОНДОН

Гибралтар тухай хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

Дундада далайн баруун хубидахи Англиин колони Гибралтар тухай асуудалаар Англиин ба Испаниин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй шэнэ шата Мадридта эхилбэ.

Нютагай адаглагшадай һанамжын ёһоор, эдэ хөөрэлдөөнүүд олон жэлэй туршa соо унжагайржа байһан Англиин, Испаниин хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй хэбэртэй.

Гибралтарые колони бэшэ болгохо тухай асуудалые дары шиидхэхээр ООН-ой Генеральна Ассамблей нэгэнтэ бэшэ уряалһан байгаа.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй министрэй ното

ТАСС

ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Лаосой асуудалаар 1962 оной Женевскэ хэлсээндэ гар табиһан оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ ното эльгээбэ.

Лаосой асуудалаар 1962 оной Женевскэ хэлсээе, Вьетнам тушаа Парижай хэлсээе наринаар сахин бэелүүлхэ, Лаосой королевствын бэеэ даaһан байдал, нэгэдэл, газар дайдынь бүтэн байлгые, нейтралитедые хүндэлхэ гээшэ Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын хэлбэришэгүй хараа шугам болоно гээд ното дотор тэмдэглэгдэнэ.

Лаосой ба Индохитадай бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха зорилготойгоор Таиландын газарые Холбоото Штадуудай хэрэглэлгые Таиландын засагаархид болюулха ёһотой гэжэ ното соо хэлэгдэнэ.

ЛИССАБОН

Португалиин президентын мэдүүлгэ

ТАСС

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэмдэһэн эрхэ сүлөөе Португалиин арад сахин хамгаалха ёһотой гэжэ Португалиин президент А. ди Спинола Порту хотодо үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Тэрэ гэһээр тэбхэр һара үнгэрбэ. Энээнһээ хойшо үнгэрһэн үе соо ушар байдалаа һайнаар бодожо үзэхэ саг ерээ гэжэ һанагдана гээд президент хэлээ. Португалиин арад зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта хархис этэгээдүүдтэ эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэжэ, али бүхы харата ябуулгануудта харюу сохилто үгэхэ зэргэтэй.

ЛИССАБОН

Тангаригаа үгэбэ

ТАСС

Ороноо хамгаалха Национальна Соведэй гэшүүн болоһон «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй» 7 түлөөлэгшэд Белем гэжэ ордон соо тангаригаа үгэбэ.

Учредительнэ суглаанай һунгалтын болотор Гүрэнэй Совет орон дотороо хуули гаргадаг засаг бариха байна.

БОНН

Г. Мисэй мэдүүлгэ

ТАСС

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха талаар СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерэй үүсхэлые һайшаажа байһанаа Германиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Герберт Мис мэдээсэбэ. ФРГ-гэй ба ГДР-эй хоорондохи харилсаа һайжаруулха хэрэгтэ хоёр ороной хоорондын харилсаа холбоон туһа хүргэхэ гээд Г. Мис тэмдэглээ.

ПЕКИН

А. Разак КНР-тэ ерээд бусаба

ТАСС

Малайзиин премьер-министр А. Разагай КНР-тэ ерээд бусаһантай дашарамдуулан, Хитадай ба Малайзиин хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай Хитадай-Малайзиин хамтын коммюникэдэ гар табигдаа.

Малайзиин премьер-министрэй хүндэлэлдэ үнгэргэгдэһэн уулзалгада КНР-эй гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай хабаадаагүй. Үбшэн үлбэр байһан дээрэһээ Чжоу Энь-лай уулзалгада байлсаагүй гээд А. Разак мэдүүлбэ.

ЛОНДОН

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ

ТАСС

Хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын шатын дүүрэмсээрнь Португалиин ба Гвиней-Бисау гэдэг Республикын түлөөлэгшэд хамтын мэдүүлгэ хэһэн байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, үргэн олон асуудалнуудаар хоёр тала һанамжануудаа хэлсээ гээд энээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудай ехэ удха шанартай, хүшэр бэрхэтэй байһые хараада абан, хоёр делегаци правительстванууд таяа зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэхэ байна гээд урда тээнь хэблэлдэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор мэдээсэгдээ һэн.

Хөөрэлдөөнүүд июниин 8-да Лондондо һэргээгдэхэ.

Футбол ЭЭЛЖЭЭТЭ НААДАНАЙ УРДА ТЭЭ

«А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй табадахи зонын футболистнуудай дунда каймадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ наадан майн 30-да үнгэргэгдэһэн байна. Бүхыдөө арбан хоёр командын футболистнууд энэ үдэр наадажа, футболдо дуратайшуулай анхарал татаба.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоһон нэгэ команда шүүһэн, хоёр командын футболистнууд талмайн эзэдтэй тэнсэһэн байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» «Сахалинай» футболистнуудые 1:0 тоотойгоор, өөрынь стадион дээрэ шүүһэн байха юм. Тиихэдэ манай Сэлэнгэ», Благовещенскын «Амур» командануудай футболистнууд Барнаулай «Динамо», Красноярскын «Автомобилист» командануудай стадион дээрэ наадахадаа, 1:1, 0:0 тоотойгоор тэнсэжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлбэ.

Нүгөөдэ командануудай уулзалга иимэ тоотойгоор дүүрээ гэбэл: «Торпедо» — «Локомотив» (Шэтэ) — 2:1, «Шахтер» — «Авиатор» — 4:0. Хабаровскын СКА — Владивостогой «Луч» — 3:2. Энэ үдэр зургаан командын футболистнууд наадаагүй. Удаадахи наадан июниин долоондо, арбан нэгэндэ үнгэргэгдэхэ. Манай «Сэлэнгэ» команда июниин арба нэгэндэ Эрхүүгэй «Авиаторай» стадион дээрэ ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар наадавай таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Чкаловец» Н-Сиб.	7	5	1	1	11: 5	11
«Торпедо» Томск	7	5	1	1	9: 6	11
«Динамо» Барнаул	7	3	3	1	10: 4	9
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	7	3	3	1	8: 5	9
«Иртыш» Омск	7	3	3	1	11:11	9
«Амур» Благов.	7	3	2	2	9: 7	8
«Шахтер» Прок.	7	2	3	2	8: 5	7
СКА Хабаровск	6	3	1	2	10:10	7
«Локомотив» Шэтэ	7	2	2	3	6: 6	6
«Зауралец» Курган	7	3	1	3	7: 8	6
«Автомобиль» Красн.	7	2	2	3	5: 7	6
«Авиатор» Эрхүү	7	2	2	3	11:15	6
«Луч» Владивосток	6	2	1	3	9: 9	5
«Вулкан» П-Камч.	6	2	1	3	5: 6	5
«Нефтяник» Тюмень	7	2	1	4	5:11	5
«Локомотив» Челяб.	7	1	2	4	7:12	4
«Уралец» Н. Тагил	7	1	1	5	7:11	3
«Сахалин» Ю-Сах.	6	0	2	4	4: 9	2.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной июниин 4. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03423. Заказ № 004...